

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Оцінювання фінансового стану підприємства

за матеріалами товариства з обмеженою відповідальністю

«Агрофірма Березанка», с. Сквиря

Студента 2 курсу 1 м групи,
Заочної форми навчання,
спеціальності 051 «Економіка»,
спеціалізації «Економіка
підприємства»

Алімова Ярослава
Олеговича

Науковий керівник –
канд. екон. наук, доцент

Лаптева Вікторія
Василівна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, проф.

Блакита Ганна
Владиславівна

Київ 2018

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Економічна сутність управління фінансовим станом та фактори, що на нього впливають.....	8
1.2. Мета та завдання управління фінансовим станом підприємства	19
1.3. Методичні основи аналізу і оцінки показників фінансового стану підприємства.....	24
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «АГРОФІРМА БЕРЕЗАНКА»	34
2.1. Аналіз обсягу та складу фінансових показників підприємства в динаміці	34
2.2. Оцінка показників ліквідності та платоспроможності підприємства.....	43
2.3. Характеристика ділової активності та рентабельності активів підприємства.....	48
2.4. Інтегральна оцінка фінансово-майнового стану підприємства	55
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	61
3.1. Заходи по вдосконаленню фінансового стану підприємства.....	61
3.2. Планування основних показників фінансового стану підприємства	72
3.3. Оцінка фінансового стану підприємства із врахуванням розроблених рекомендацій	79
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	89
ДОДАТКИ	95

АНОТАЦІЯ

Алімов Я.О. Оцінка фінансового стану підприємства. – Рукопис.

Випускна кваліфікаційна робота за напрямом підготовки 051 «Економіка», спеціалізації «Економіка підприємства». – Київський національний торговельно-економічний університет. – К., 2018.

Випускна кваліфікаційна робота присвячена вивченню теоретико-методичних засад та практичних аспектів оцінки фінансового стану підприємства. Розкрито сутність понять «фінансовий стан» та «управління фінансовим станом» підприємства, здійснено порівняльний аналіз підходів до визначення цих понять, визначено методичні основи аналізу і оцінки показників фінансового стану підприємства, досліджено системи управління фінансовим станом підприємства. Проведено аналіз динаміки, обсягів та складу фінансових показників досліджуваного підприємства в динаміці, оцінено показники ліквідності та платоспроможності, проаналізовано показники ділової активності та рентабельності активів та здійснено інтегральну оцінку підприємства, також запропоновано заходи по вдосконаленню оцінки фінансового стану підприємства.

Результати розробок можуть бути застосовані в практичній діяльності торговельного підприємства.

Ключові слова: фінансовий стан, рентабельність, платоспроможність, ділова активність, ліквідність.

ABSTRACT

Alimov Y.O. Management of the financial condition of the enterprise. - The manuscript.

Graduation qualification work in the field of preparation 051 "Economics", specialization "Enterprise Economics". - Kyiv National University of Trade and Economics. - K., 2018.

The final qualification work is devoted to the study of theoretical and methodological foundations and practical aspects of the analysis of the financial condition of the enterprise. The essence of the concepts of "financial condition" and "management of the financial state" of the enterprise is revealed, a comparative analysis of approaches to the definition of these concepts is made, methodological bases of analysis and estimation of indicators of financial condition of the enterprise are determined, systems of management of the financial state of the enterprise are investigated. The analysis of dynamics, volumes and composition of financial indicators of the investigated enterprise in dynamics, liquidity and solvency indexes were evaluated, indicators of business activity and profitability of assets were analyzed and an integral estimation of the enterprise was carried out, measures were proposed to improve the management of the financial state of the enterprise.

The results of the development can be applied in the practical activities of the trading company.

Key words: financial status, profitability, solvency, business activity, liquidity.

ВСТУП

Актуальність дослідження. Беззаперечною умовою успішного господарювання є якісна та своєчасна оцінка фінансового стану підприємства, результати якої є передумовою прийняття управлінських рішень як щодо розвитку окремих напрямів господарювання, так і функціонування підприємства в цілому. Адекватність цих рішень залежатиме від обраної методики оцінки фінансового стану та інтерпретації отриманих результатів.

Особливої актуальності, своєчасна оцінка фінансового стану із застосуванням адекватних методів, набуває в умовах розгортання кризових явищ в економіці, коли підприємство для забезпечення фінансової стабільності має забезпечити необхідний потенціал у протистоянні негативного впливу зовнішнього середовища.

Сьогодні головною проблемою ефективного функціонування підприємств України є відсутність комплексної системи оцінки фінансового стану підприємств, яка б справді допомагала керівництву підприємства виявляти больові точки та ухвалювати правильні управлінські рішення.

В останні роки в Україні відбулися і відбуваються глибокі економічні зміни, зумовлені кризовим станом економіки. Поява значної кількості підприємств, заснованих на недержавних формах власності, недосконала система оподаткування, кредитування і розрахунків, певний розвиток ринкової інфраструктури у сфері фінансово-кредитних відносин, – все це вимагає від суб'єктів господарювання вміння правильно оцінювати фінансовий стан свого підприємства. Інакше вони не зможуть приймати правильні управлінські рішення і їхні шанси на успіх у конкурентній боротьбі залишатимуться мінімальними. Крім того, будь-яке інвестиційне

рішення партнерів підприємства по бізнесу базується на основі даних оцінки фінансового стану такого підприємства і доцільності участі в інвестиційній діяльності.

Отже, значення оцінки фінансового стану підприємства полягає в тому, що за її результатами у суб'єктів господарювання в умовах кризової економіки з'являється можливість якісніше здійснювати фінансове управління стосовно забезпечення стабільного і поступального розвитку підприємства, оперативно реагувати на зміни його ринкового середовища, спостерігати за показниками, що впливають на платоспроможність і фінансову рівновагу, визначати заходи щодо забезпечення підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Теоретичні аспекти оцінки фінансового стану підприємства глибоко досліджені в працях вітчизняних та закордонних вчених: М. Білик, О.І. Бланка, Є. Бойко, В. Забродського, В. Белоліпецького, О. Волкової, Г. Герасименка, В. Ковальова, Е. Маркар'яна, А. Поддєрьогіна, В. Родіонова, Г. Савицької, П. Смоленюка, М. Федотова, А. Чупіса, У. Бівера, В. Артеменка, І. Балабанова, В. Хорна, Л. Донцової, А. Шеремета, Р. Сайфуліна, Р. Таффлера, Е. Хелферта, Д. Чессера, М. Белендера та інших.

Однак, до цього часу не існує єдиного загальновизнаного підходу до розуміння сутності і змісту фінансового аналізу як функції управління, що забезпечує фінансово-економічну безпеку підприємства в умовах конкурентного середовища.

Таким чином, актуальність означених проблем, їхнє практичне значення та недостатня розробленість проблематики визначили вибір теми магістерського дослідження, обумовили основну мету та завдання роботи.

Метою роботи є дослідження фінансового стану підприємства, його теоретичних та практичних аспектів та особливостей застосування методів оцінки фінансового стану в сучасних умовах господарювання.

Виходячи з мети в роботі поставлені наступні **завдання**:

- розкрити економічну сутність фінансового стану та факторів, що

на нього впливають;

- визначити мету та завдання управління фінансовим станом підприємства;
- дослідити методичні основи аналізу і оцінки показників фінансового стану підприємства;
- проаналізувати обсяг та склад фінансових показників підприємства в динаміці;
- оцінити показники ліквідності та платоспроможності підприємства;
- охарактеризувати ділову активність та рентабельність активів підприємства;
- розглянути заходи по вдосконаленню фінансового стану підприємства;
- оцінити фінансовий стан підприємства із врахуванням розроблених рекомендацій.

Об'єктом є процеси, пов'язані з оцінюванням фінансового стану підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти оцінювання фінансового стану підприємства.

Емпіричною базою дослідження є підприємство приватної форми власності – ТОВ «Агрофірма Березанка». Основними видами діяльності підприємства згідно КВЕД є: Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (основний); Розведення великої рогатої худоби молочних порід; Розведення свиней; Допоміжна діяльність у рослинництві; Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин.

При написанні роботи використані такі загальнонаукові методи, як: порівняння (використано у пункті 1.1 для визначення сутності поняття «фінансовий стан» та співставлення методичних підходів до його визначення), системний аналіз (використано у пункті 1.3 та розділі 2 при

аналізі груп показників для оцінки фінансового стану), факторний аналіз (використано у пункті 1.3 при аналізі факторів впливу на фінансовий стан підприємства) та моделювання (використано в розділі 3 при наданні рекомендацій щодо покращення показників фінансового стану).

Інформаційними джерелами для проведення досліджень є: наукові праці зарубіжних та вітчизняних науковців, періодичні видання, матеріали конференцій та круглих столів, а також фінансова звітність ТОВ «Агрофірма Березанка».

Випускна кваліфікаційна робота має вагоме практичне значення, оскільки в роботі систематизовано підходи до визначення поняття фінансового стану підприємства та проведено апробацію розроблених рекомендацій на досліджуваному підприємстві ТОВ «Агрофірма Березанка», яка полягає у розробці рекомендацій з удосконалення оцінки показників ліквідності та рентабельності активів та фінансового стану в цілому, а також методики управління та планування прибутком підприємства.

Апробація результатів дослідження. Результати наукового дослідження були оприлюднені у науковій статті на тему: «Методи оцінки фінансового стану підприємства» у збірнику «Економіка та фінанси підприємства» наукових статей студентів. - Ч. 1, С. 150 – Київ: КНТЕУ, 2018.

Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 90 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність управління фінансовим станом та фактори, що на нього впливають

Кожне підприємство намагається досягти стабільного фінансового стану, тобто створити достатній обсяг фінансових ресурсів, що є гарантією своєчасності розрахунків з постачальниками, бюджетом та іншими ланками фінансової системи, подальшого економічного та соціального розвитку підприємства. Однак, у сучасних умовах розвитку підприємництва при посиленні впливу економічної та політичної кризи досить часто прослідковується неефективне формування та нерациональне використання фінансових ресурсів підприємства, що призводить до низької платоспроможності і, як наслідок, до можливих перебоїв у постачанні виробництва й реалізації продукції, збитковості операційної діяльності, низької фінансової стійкості та банкрутства. Тому обов'язковим сегментом управлінської діяльності підприємства є оцінювання його фінансового стану як результату взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, що визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, які відображають наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів.

Для кращого розуміння поняття «управління фінансовим станом підприємства» охарактеризуємо поняття «фінансовий стан підприємства» та розглянемо підходи до його визначення.

В економічній літературі немає єдиного загальноприйнятого визначення фінансового стану підприємства, однозначної методики його оцінювання. Економічний зміст поняття «фінансовий стан підприємства»

розглянуто багатьма науковцями, однак спостерігаються великі розбіжності як у трактуванні даного поняття, так і у визначенні складу показників аналізу фінансового стану та їхніх критичних значень.

Підходи учених до визначення економічної сутності поняття «фінансовий стан» відображено у Додатку А.

У нормативних документах фінансовий стан трактується в основному як сукупність показників, зокрема, у Положенні про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затвердженому Наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121 (чинна редакція від 19.02.2013), фінансовий стан підприємства визначається як сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні й потенційні можливості підприємства [40].

Аналогічним є підхід до визначення фінансового стану в Е. Маркар'яна і Г. Герасименко, які розглядають фінансовий стан як сукупність показників, які відображають його спроможність погасити свої боргові зобов'язання. Фінансовий стан, на думку дослідників, є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства. Таке трактування поняття фінансового стану не розкриває його сутності, а вказує тільки на один з елементів фінансового стану – платоспроможність [30].

Як комплексне поняття трактують фінансовий стан В. Осмолівський, А. Поддєрьогін, М. Дем'яненко. Зокрема, В. Осмолівський стверджує, що фінансовий стан - це комплексне поняття, яке характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормальної виробничої діяльності комерційних та інших суб'єктів господарювання, доцільністю й ефективністю їх розміщення і використання, фінансовими взаємовідносинами із суб'єктами господарювання, платоспроможністю та фінансовою стійкістю [36]. Проте, на нашу думку, не зрозуміло, яку діяльність автор вважає нормальною та чому до оцінки фінансового стану не входять показники ліквідності.

А. Поддєрьогін розглядає фінансовий стан як комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів [39]. Визначення автора є подібним до попереднього, однак більшої деталізації потребує система показників. Водночас, М. Дем'яненко розкриває сутність фінансового стану підприємства як якісної сторони його виробничої та фінансової діяльності, що є результатом реалізації всіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства [13]. При цьому автор характеризує систему показників, які відображають стан капіталу в процесі його кругообігу, здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями і забезпечувати ефективне фінансування своєї виробничої діяльності на певний момент часу.

Узагальнюючи вище наведене, на нашу думку, найбільш широко розкриває сутність фінансового стану підприємства О. Титаренко, стверджуючи, що «фінансовий стан являє собою якісну характеристику діяльності підприємства, об'єкт фінансового управління та результат фінансово-господарської діяльності, відображає стан забезпеченості фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільність їх розміщення та ефективність використання й вимірюється сукупністю показників, що характеризують загальні результати діяльності підприємства на даний час, і визначає його перспективи у майбутньому» [49].

Дослідивши поняття «фінансовий стан підприємства», перейдемо до розгляду та визначення поняття «управління фінансовим станом підприємства». Необхідно зазначити, що в економічній науці немає єдиного підходу до управління фінансовим станом підприємства. Науковий доробок з цього і суміжних питань можна умовно, за основною суттю запропонованих науковцями рішень, поділити на два основні напрямки: удосконалення

організації управління підприємством в цілому (у тому числі і фінансовим станом); удосконалення інструментарію управління фінансами підприємства.

До першого напрямку належать праці Д. Ваньковича, В. Гончарова, С. Слецьких, В. Кравченко, Е. Кравченко, П. Забеліна та інших.

Д. Ванькович запропонував шляхи вдосконалення механізму реорганізації управління фінансовими ресурсами підприємств у перехідній економіці України, що ґрунтуються на системному підході. Під реорганізацією науковець розуміє поетапне створення ефективної управлінської системи та її постійне вдосконалення, а одним з критеріїв її ефективності вважає поліпшення і нормалізацію фінансового стану підприємства [10, с. 226].

У роботі С. Єлецьких пропонується новий підхід до підвищення ефективності управління фінансами на основі використання прогресивних сучасних концепцій управління – реінжинірингу бізнес-процесів. Покращення фінансового стану підприємства розглядається як бізнес-процес або комплекс послідовних етапів і дій. Визначальним є підбір працівників для створення спеціальної команди з організації поліпшення фінансового стану [15, с. 76]. У складі другого напрямку – дослідження, що стосуються інструментарію управління фінансовим станом підприємства. За цільовим спрямуванням їх можна поділити на декілька субнапрямків: удосконалення планування фінансових ресурсів; проведення діагностики фінансового стану підприємства; удосконалення методології та методичного забезпечення його оцінки; створення системи фінансового моніторингу на підприємстві [10, с. 45].

На думку авторів «Фінансового словника» А.Г. Загороднього, Г.Л.Вознюка, Т.С. Смовженко, фінансовий стан – це стан економічного суб'єкта, що характеризується наявністю в нього фінансових ресурсів, забезпеченістю коштами, необхідними для господарської діяльності, підтримання нормального режиму праці та життя, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами. Це визначення хоча і більш

широке, але теж не повною мірою визначає сутність даного поняття [17].

На основі даної дефініції Лігоненко Л.О. виділила наступні завдання оцінювання фінансового стану підприємства [29]:

- дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства;
- дослідження ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними обіговими коштами;
- об'єктивна оцінка динаміки та стану ліквідності та платоспроможності;
- оцінка становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку та кількісна оцінка його конкурентоспроможності;
- аналіз ділової активності підприємства та його становища на ринку цінних паперів;
- визначення ефективності використання фінансових ресурсів.

Фінансовий стан підприємства характеризується ступенем його прибутковості та оборотності капіталу, фінансової стійкості та динаміки структури джерел фінансування, здатності розраховуватися за борговими зобов'язаннями.

Правильна оцінка фінансових результатів діяльності та фінансового стану підприємства за сучасних умов господарювання конче потрібна як для його керівництва і власників, так і для інвесторів, партнерів, кредиторів, державних органів. Фінансовий стан підприємства цікавить і його конкурентів, але вже в іншому аспекті – негативному; вони зацікавлені в ослабленні позицій конкурентів на ринку.

Для оцінки фінансового стану підприємства необхідна відповідна інформаційна база (рис.1.1). Такою можуть бути звіт про фінансові результати діяльності і баланс.

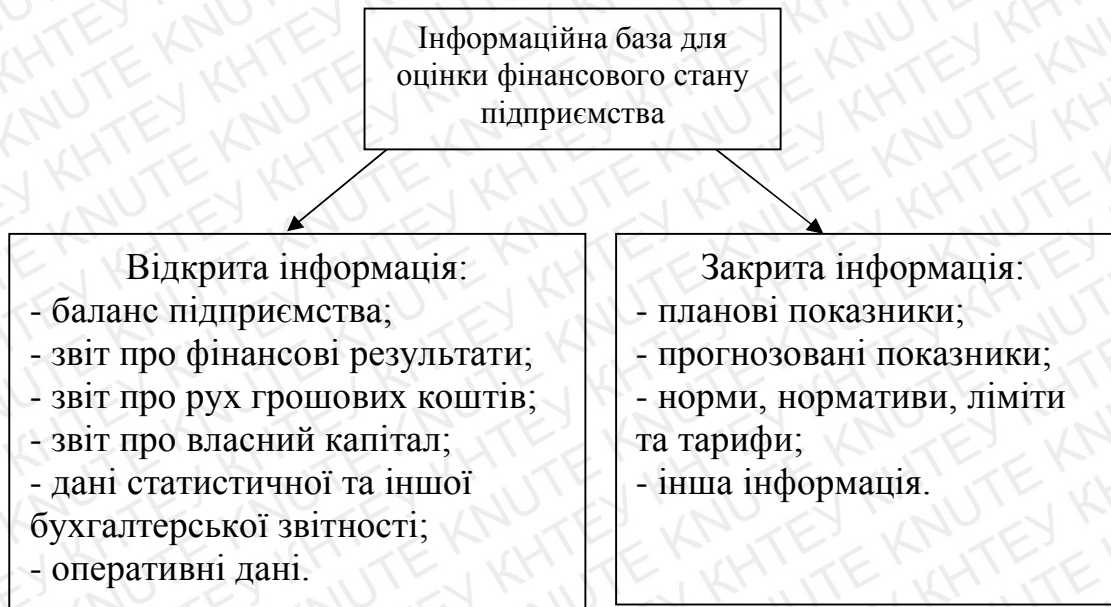

Рис. 1.1. Інформаційна база для оцінки фінансового стану підприємства [4]

Як видно з рис. 1.1 інформаційна база для оцінки фінансового стану підприємства включає як відкриту інформацію, так і деяку закриту інформацію.

З погляду фінансового аналізу є три основні вимоги до бухгалтерської звітності. Вона повинна містити:

- оцінку динаміки та перспектив одержання прибутку підприємством;
- оцінку наявних у підприємства ресурсів та ефективності їх використання;
- прийняття обґрунтованих управлінських рішень для здійснення інвестиційної політики.

Також необхідно знати групи показників для оцінки фінансового стану підприємства (рис. 1.2).

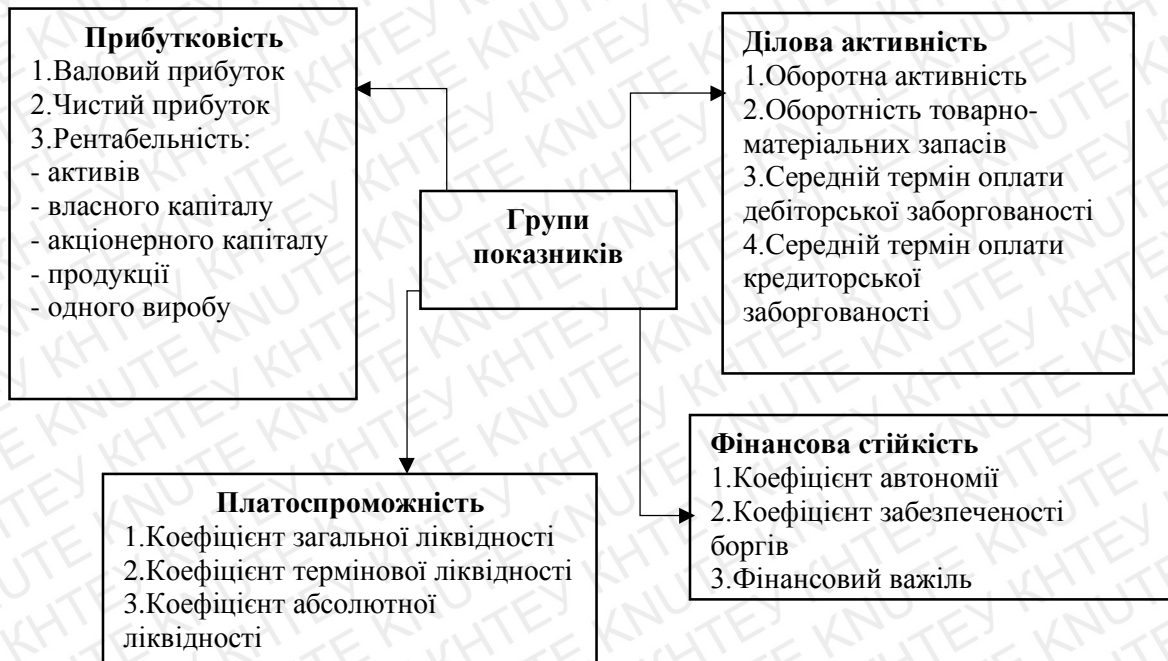

Рис. 1.2. Групи розрахункових показників для оцінки фінансового стану підприємства [4, с. 235]

Як видно на рис. 1.2 існує 4 групи показників для оцінки фінансового стану підприємства, а саме – показники прибутковості, показники ділової активності, показники платоспроможності та показники фінансової стійкості.

Систему показників, що характеризують ліквідність підприємства наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Система показників оцінки ліквідності підприємства [14, 20]

Назва показника	Методика розрахунку (за даними Ф.№1 «Баланс»)	Нормативне (оптимальне) значення
1	2	3
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (негайної ліквідності)	(грошові кошти + поточні фінансові інвестиції) / поточні зобов'язання	$\geq 0,2$
Коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжної, суворої, уточненої, критичної ліквідності, кислотного тесту)	(грошові кошти + поточні фінансові інвестиції + поточна дебіторська заборгованість + інші оборотні активи) / поточні зобов'язання	$\geq 0,7$
Коефіцієнт загальної ліквідності (поточної ліквідності)	оборотні активи / поточні зобов'язання	$\geq 1,5$
Коефіцієнт платоспроможності	грошові кошти / поточні зобов'язання	$\geq 0,1$

Продовження табл. 1.1

1	2	3
Коефіцієнт критичної ліквідності	(оборотні активи – оборотні виробничі фонди) / поточні зобов'язання	$\geq 0,8$
Коефіцієнт покриття запасів	нормальні джерела покриття / запаси	$\geq 1,0$

Як видно з табл. 1.1., за допомогою коефіцієнтів ліквідності порівнюють оборотні активи та поточні зобов'язання. Їхні значення цікавлять як внутрішніх суб'єктів аналізу (фінансових менеджерів), так і зовнішніх (короткострокових кредиторів).

Оцінка платоспроможності та фінансової стійкості підприємства здійснюється за допомогою коефіцієнтів фінансової стабільності (або коефіцієнтів довгострокової платоспроможності, або коефіцієнтів частки запозичених коштів, або коефіцієнтів фінансового важеля). Показники цієї групи наведено в табл. 1.2.

Коефіцієнти 1-5 призначено для оцінки капіталізації, з них коефіцієнт маневрування (5) надає найбільш загальну оцінку платоспроможності; коефіцієнт залежності від довгострокових зобов'язань (6) використовується для оцінки покриття довгострокових зобов'язань підприємства; коефіцієнти 7-9 – для оцінки структури довгострокових джерел фінансування. Для підтримки платоспроможності, своєчасності повернення заборгованості, підприємство повинно постійно одержувати прибуток, оскільки він є важливою складовою і джерелом поповнення його власного капіталу.

Прибутковість підприємства вимірюється двома показниками – прибутком і рентабельністю. Прибуток виражає абсолютний ефект без урахування використаних ресурсів. Тому для аналізу його доповнюють показником рентабельності.

Рентабельність – це відносний показник ефективності роботи підприємства, котрий у загальній формі обчислюється як відношення прибутку до витрат (ресурсів). Рентабельність має кілька модифікованих

форм залежно від того, які саме прибуток і ресурси (витрати) використовують у розрахунках.

Таблиця 1.2

Показники фінансової стабільності підприємства [14, 20]

Назва	Модель розрахунку
1. Коефіцієнт загальної заборгованості (Кзз)	$K_{зз} = \frac{\text{Активи} - \text{Власний капітал}}{\text{Активи}}$
2. Коефіцієнт автономії (або фінансової незалежності) (Кфн)	$K_{фн} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Активи}}$
3. Коефіцієнт фінансової залежності (Кфз), що зворотний Кфн	$K_{фз} = \frac{\text{Пасиви}}{\text{Власний капітал}}$
4. Коефіцієнт фінансового ризику (Кфр)	$K_{фр} = \frac{\text{Позичений капітал}}{\text{Власний капітал}}$
5. Коефіцієнт маневрування власного капіталу (Кмк)	$K_{мк} = \frac{\text{Власні оборотні активи}}{\text{Власний капітал}}$
6. Коефіцієнт залежності від довгострокових зобов'язань (Кдз)	$K_{дз} = \frac{\text{Довгострокова заборгованість}}{\text{Власний капітал}}$
7. Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень (Кдв)	$K_{дв} = \frac{\text{Довгострокові пасиви}}{\text{Необоротні активи}}$
8. Коефіцієнт довгострокових залучених джерел фінансування (Ксд)	$K_{сд} = \frac{\text{Довгострокові пасиви}}{\text{Власний капітал} + \text{Довгострокові пасиви}}$
9. Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел (Кнк)	$K_{нк} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Власний капітал} + \text{Довгострокові пасиви}}$

Передусім виокремлюють рентабельність інвестованих ресурсів (капіталу) і рентабельність продукції. Рентабельність інвестованих ресурсів (капіталу) обчислюється в кількох модифікаціях: рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність акціонерного капіталу.

Як видно з рис. 1.3 виділяються декілька рівнів впливу ендогенних і екзогенних факторів на фінансовий стан підприємства. Так, безпосередньо оцінка фінансового стану залежить від рівня доходу і прибутку підприємства, та структури капіталу і активів. Дані фактори визначають рівень фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, ефективності використання капіталу.

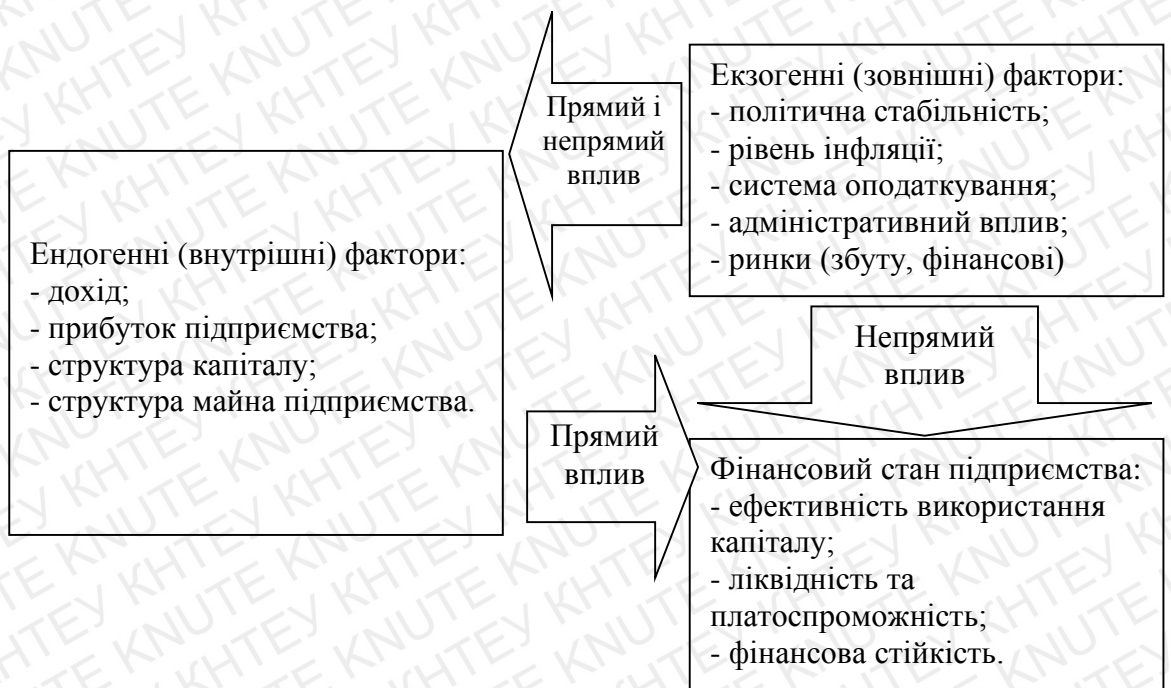

Рис 1.3. Вплив внутрішніх та зовнішніх факторів на фінансовий стан підприємства [29].

Зовнішні фактори непрямо впливають на загальну оцінку фінансового стану. Так, вплив екзогенних факторів на загальний рівень фінансового стану можна оцінити як непрямий, оскільки кількісний вираз впливу того або іншого фактору неможливий, але зазначені фактори безпосередньо впливають на внутрішнє середовище функціонування підприємства, а показники що її характеризують вже напряму впливають на фінансовий стан підприємства. Тобто, вплив зовнішніх факторів по більшому ступеню носить непрямий вплив.

Наведемо класифікацію видів аналізу фінансово-майнового стану підприємства у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Класифікація видів фінансово-майнового стану [3, 6]

Класифікаційна ознака	Види аналізу
1	2
1. Організаційна форма проведення	- зовнішній; - внутрішній.
2. Обсяг дослідження	- повний; - тематичний.

Продовження табл. 1.3.

1	2
3. Об'єкт аналізу	- аналіз фінансової діяльності підприємства; - аналіз фінансової діяльності структурних одиниць та підрозділів; - аналіз окремих фінансових операцій.
4. Терміни та цілі проведення	- попередній; - поточний (оперативний); - прогнозний.
5. Підхід проведення	- горизонтальний; - вертикальний; - трендовий; - відносних показників; - порівняльний; - факторний.

Отже, існує велика кількість видів аналізу фінансово-майнового стану, як це видно з табл. 1.3. Всі зазначені види аналізів є важливими і мають різні цілі та завдання, найбільш простими та поширеними можна назвати горизонтальний та вертикальний аналізи.

Фінансовий аналіз підприємства використовується з метою:

- 1) оцінки фінансового стану підприємства;
- 2) оперативного управління (регулювання) фінансових потоків;
- 3) планування поточної виробничої та фінансової діяльності;
- 4) прогнозування.

Слід також зазначити, що існують різні види фінансового аналізу.

Наведемо доповнену нами класифікацію видів фінансового аналізу у Додатку В.

Отже, можна зазначити, що фінансовий стан в ринковій економіці є головною метою і найважливішим критерієм ефективності господарської діяльності будь-якого підприємства. Фінансовий стан підприємства – це найважливіша характеристика його ділової активності та надійності. Ефективна оцінка фінансового стану підприємства є запорукою його успішної діяльності.

1.2. Мета та завдання управління фінансовим станом підприємства

Необхідно зазначити, що в економічній науці немає єдиного підходу до управління фінансовим станом підприємства. Науковий доробок з цього і суміжних питань можна умовно, за основною суттю запропонованих науковцями рішень, поділити на два основні напрямки: удосконалення організації управління підприємством в цілому (у тому числі і фінансовим станом); удосконалення інструментарію управління фінансами підприємства.

До першого напрямку належать праці Д. Ваньковича, О. Загородна, С. Слецьких та інших [10,16, 15].

Д. Ванькович запропонував шляхи вдосконалення механізму реорганізації управління фінансовими ресурсами підприємств у перехідній економіці України, що ґрунтуються на системному підході. Під реорганізацією науковець розуміє поетапне створення ефективної управлінської системи та її постійне вдосконалення, а одним з критеріїв її ефективності вважає поліпшення і нормалізацію фінансового стану підприємства [10, с. 226].

У роботі С. Слецьких пропонується новий підхід до підвищення ефективності управління фінансами на основі використання прогресивних сучасних концепцій управління – реінжинірингу бізнес-процесів. Покращення фінансового стану підприємства розглядається як бізнес-процес або комплекс послідовних етапів і дій. Визначальним є підбір працівників для створення спеціальної команди з організації поліпшення фінансового стану [9, с. 76].

У складі другого напрямку – дослідження, що стосуються інструментарію управління фінансовим станом підприємства. За цільовим спрямуванням їх можна поділити на декілька субнапрямів: удосконалення планування фінансових ресурсів; проведення діагностики фінансового стану підприємства; удосконалення методології та методичного забезпечення його

оцінки; створення системи фінансового моніторингу на підприємстві [13, с. 45].

Стосовно визначення терміну, то можемо його сформулювати наступним чином: "Управління фінансовим станом підприємства – це складний процес, що потребує постійного впливу суб'єктів на об'єкт фінансового управління за допомогою певної системи методів і технічних засобів з використанням особливої технології для досягнення забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, необхідними для його нормальної фінансово-господарської діяльності, доцільності й ефективності розміщення і використання фінансових ресурсів, фінансових взаємовідносин з іншими суб'єктами господарювання, платоспроможності та фінансової стійкості з метою підвищення ефективності функціонування суб'єкта підприємницької діяльності, а також визначення напрямків його розвитку у короткостроковій та довгостроковій перспективі".

Необхідно зазначити, що теоретичні аспекти управління фінансовим станом підприємств будуть розкриватись авторами з врахуванням можливого управління в умовах розвитку фінансової кризи.

Управління фінансовим станом підприємства є одним із функціональних напрямків системи фінансового менеджменту, який досить тісно пов'язаний з іншими системами управління, органічно входить до системи управління доходами та витратами, рухом активів, капіталу і грошових коштів й іншими аспектами його діяльності. З огляду на вищесказане, визначимо мету управління фінансовим станом підприємства – підвищення ефективності (усунення збитковості) фінансово-господарської діяльності суб'єкта підприємницької діяльності за рахунок розробки та впровадження системи методів і технічних засобів з використанням особливої технології та інструментарію фінансового управління.

Сформулюємо завдання управління фінансовим станом підприємства: формування достатнього обсягу фінансових ресурсів; забезпечення ефективного використання сформованого обсягу фінансових ресурсів за

найважливішими напрямками господарської діяльності; оптимізація грошових потоків; максимізація прибутку (усунення збитковості) в умовах прийняттого рівня комерційного ризику; досягнення фінансової стійкості та платоспроможності; прискорення оборотності капіталу; удосконалення структури капіталу підприємства; пришвидшення руху грошових коштів та ефективніше їх використання; збільшення обсягу грошових надходжень від реалізації продукції при одночасному покращенні якісних параметрів господарської діяльності; одержання позитивних фінансових результатів від усіх видів діяльності та стабілізації фінансового стану підприємства.

На нашу думку, систему управління фінансово-майновим станом підприємства можливо представити як сукупність визначених принципів (табл. 1.4), підходів, методів щодо формування та використання даного потенціалу, а також пріоритетних напрямів його розвитку.

Виходячи із загальновідомих принципів, підходів, методів, ми розглянемо їх зміст, адаптувавши до системи управління майновим потенціалом.

Насамперед звернемо увагу на принципи, які є основним, вихідним положенням наукової системи, теорії, ідеологічного напрямку або законом точної науки. Принцип – особливість, покладена в основу створення або здійснення чого-небудь, спосіб створення або здійснення чогось.

Проблему ефективного управління фінансовим станом підприємства, у тому числі антикризового, необхідно вирішувати на трьох рівнях: оперативному, інноваційному та стратегічному (рис. 1. 4). Виділення цих рівнів обумовлене потребою врахування чинника часу – умов забезпечення фінансово-стійкого розвитку суб'єкта господарювання в коротко-, середньо- та довгостроковому періодах.

Таблиця 1.4.

Принципи управління фінансово-майновим станом

Принцип	Характеристика
системність	визначає процес формування складових майнового потенціалу з метою забезпечення їх збалансованості;
обґрунтованість	забезпечує формування майнового потенціалу на реалістичних показниках економічного і соціального розвитку підприємства, а також розрахунках доходів і витрат діяльності, що здійснюються відповідно до затверджених методик та правил
комплексність	припускає наявність повного набору всіх функцій управління майном – прогнозування, програмування, планування, контролю, регулювання, обліку, організації, координування, нормування, керівництва, активації
адаптивність	визначає інноваційність формування майнового потенціалу, який на основі даного принципу має бути гнучко пристосований до впливу зовнішнього та внутрішнього середовища
цілеспрямованість	орієнтує на цілі й завдання, які на визначений момент ставить перед собою підприємство щодо формування та ефективного використання майнового потенціалу через регулювання обсягів господарювання, асортименту та якості продукції, продуктивності праці, а також забезпечення дотримання показників ефективності господарської діяльності
динамічність	визначає необхідність систематичного залучення інвестицій для стимулювання формування та розвитку майнового потенціалу підприємства
оптимальність	передбачає, що система управління майновим потенціалом має забезпечувати підвищення ефективності господарської діяльності з обов'язковою мінімізацією витрат самої системи
прогнозованість	свідчить, що в цілях підвищення ефективності управління майновим потенціалом, а також зниження рівня витрат і позапланових втрат керівництво підприємства повинно постійно проваджувати заходи для прогнозування виникнення певних ризиків

На оперативному рівні мова має йти про управління безперервністю виробничого процесу та процесу кругообігу капіталу підприємства. Як критерій ефективності управління, може використовуватись оцінювання

динаміки показників фінансової стійкості та ліквідності. Відбувається коригування методів аналізу й оцінювання чинників, що дестабілізують розвиток підприємства та призводять до збитковості діяльності.

Рис. 1.4. Рівні управління фінансовим станом підприємства

На інноваційному рівні об'єктом управління виступає забезпечення пропорційності процесу життєдіяльності підприємства, а критеріями ефективності – оцінювання динаміки показників ділової активності та платоспроможності. Результатом управління є уточнений механізм дії чинників, виявлених на оперативному рівні та шляхи боротьби з кризою на підприємстві.

На стратегічному рівні об'єктом управління є конкурентоспроможність підприємства та його ринкова вартість. Критеріями ефективності слід використовувати оцінювання динаміки показників рентабельності та ділової активності. У свою чергу, це припускає проведення моніторингу внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування підприємства, а також середовища його найближчого оточення. На цьому рівні в умовах фінансової кризи розробляються довгострокові плани боротьби з кризовими проявами у фінансово-господарській діяльності підприємства.

Управління фінансовим станом підприємства суттєво змінюється тоді, коли воно перебуває у фінансовій кризі. В цих умовах управління називається антикризовим фінансовим управлінням. Розглянемо його детальніше, використовуючи проведені раніше наукові дослідження авторів.

Антикризове (ситуаційне) фінансове управління – це управління, яке спрямовано на передбачення небезпеки фінансової кризи, аналіз її симптомів і усунення загроз появи кризових ситуацій як у сучасному часовому проміжку, так і у наступних за ним, а в разі їх появи – аналіз і прийняття швидких заходів ліквідаційного характеру з найменшими втратами та негативними наслідками для підприємства з метою відновлення та знаходження нових конкурентних переваг і оптимізації формування, розподілу та використання грошових ресурсів в рамках повернення до прибуткової діяльності.

Отже, важливе значення у реалізації завдань оцінки фінансового стану підприємства має його інформаційне забезпечення. Однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства є фінансова стійкість. Вона формується під час всієї господарської діяльності. Фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів, при якому підприємство, вільно маневруючи грошовими коштами, здатне шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервний процес виробничої діяльності, а також його розширення і оновлення. Найвищу фінансову стійкість мають підприємства, які використовують тільки власний капітал (їх коефіцієнт автономії дорівнює одиниці). Однак, це обмежує темпи їх розвитку (оскільки не може забезпечити формування необхідного додаткового обсягу активів в періоди сприятливої кон'юнктури ринку), і вони не використовують фінансової можливості приросту прибутку на вкладений капітал.

1.3. Методичні основи аналізу і оцінки показників фінансового стану підприємства

Об'єктивна та достовірна оцінка фінансового стану підприємства має базуватися на певному, а не довільному переліку показників. Вони мають бути систематизовані та базуватися на публічній звітності суб'єктів господарювання. Це підвищить рівень достовірності отриманих оцінок,

нададуть можливість проводити деталізовані аналізи фінансового стану, та виявляти причини, що найбільше та найчастіше впливають на погіршення діяльності підприємства [7].

Основним джерелом інформації для фінансового аналізу є фінансова звітність підприємства за два останні календарні роки та останній звітний період.

Для оцінки майнового стану доцільно розрахувати такі показники (коефіцієнти), які характеризують виробничий потенціал підприємства: коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт оновлення основних засобів та коефіцієнт вибуття основних засобів.

Оцінка майнового стану підприємства дає змогу визначити абсолютні й відносні зміни статей балансу за визначений період, відслідкувати тенденції їхньої зміни та визначити структуру фінансових ресурсів підприємства [6].

Для розв'язання поставлених завдань роботи науковці пропонують застосовувати різні методи. Аналіз літератури дозволяє стверджувати, що у сучасній теорії та практиці управління фінансами найбільш поширеними є балансові методи, коефіцієнтний метод, рейтингова оцінка, інтегральна комплексна оцінка, оцінка ймовірності банкрутства на основі статистичних моделей (див. додаток Б).

Так, Л.О. Лігоненко відзначає, що «найбільшого поширення набув коефіцієнтний підхід оцінки фінансового стану підприємства, в перебігу якого об'єктами дослідження виступають різноманітні коефіцієнти - відносні показники, що розраховуються шляхом порівняння між собою певних абсолютних показників господарсько-фінансової діяльності підприємств» [29].

У свою чергу, О.М. Новоселецький доводить, що велика кількість коефіцієнтів, виключає труднощі формулювання однозначних висновків щодо якості зміни фінансового стану підприємства в цілому і пропонує використовувати у перебігу оцінювання фінансового стану інтегральний та комплексний методи [34].

Р.А. Слав'юк пропонує розраховувати інтегральний показник із використання принципу зваженості економічних показників та аналітичних груп [46].

Для проведення оцінки фінансового стану підприємства, в першу чергу для оцінки рівня ліквідності балансу та оцінки рівня фінансової стійкості, використовують балансові методи і моделі. У роботі Руда Р.В. [41] визначено основне обмеження використання балансових моделей - не врахування впливу інфляції на показники звітності та зазначені умови проведення фінансового аналізу.

В міжнародній практиці для оцінки фінансового стану підприємств широко використовують математичні моделі, за допомогою яких формують узагальнений показник фінансового стану підприємства - його інтегральну оцінку, серед яких заслуговують на увагу моделі банкрутства Альтмана, Спрінгейта, Таффлера, Ліса, Тішоу, Чессера [11].

У ринкових умовах господарювання особливої важливості набуває об'єктивна оцінка фінансового стану підприємства. Для її визначення розроблено безліч методик поглибленого аналізу та експрес-аналізу, які ґрунтуються на використанні абсолютних та відносних показників. Такі методики надають можливість виявити проблемні напрями в діяльності підприємства і досліджувати причини, які їх зумовили, але не дають можливості зробити обґрунтовані висновки про його фінансовий стан в цілому. Одночасно виникає безліч ситуацій, коли бажаною є інтегральна оцінка фінансового стану підприємства: у процесі аналізу кредитоспроможності та інвестиційної привабливості, прогнозуванні кризових явищ і банкрутства і т. п.

На нашу думку найбільш ефективним методом можна визнати метод інтегральної оцінки фінансово-майнового стану підприємства. Актуальність інтегральної оцінки фінансово-майнового стану полягає в тому, що за її допомогою з'являється можливість в узагальненому вигляді представити діяльність підприємства на ринку та визначити рейтинг ефективності його

функціонування. Це дозволяє суб'єктам ринкових відносин визначитись із найефективнішими способами інвестування капіталу і таким чином сприяти росту віддачі використовуваних ресурсів в умовах їх обмеженості.

Рентабельність активів (РА) характеризує ефективність використання всього наявного майна підприємства та обчислюється за формулою [49]:

$$РА = \frac{ПЗ(Ч)}{КА} \times 100\% \quad (1.1)$$

де ПЗ(Ч) – загальний (чистий) прибуток підприємства;

КА – середня сума активів за річним балансом.

Обчислюючи цей показник, виходять як із загального (до оподаткування), так і з чистого (після оподаткування) прибутку. Єдиного методичного підходу тут не існує. Тому треба обов'язково зазначити, який саме прибуток узято.

Показник рентабельності сукупних активів може бути дезагрегований, якщо підприємство здійснює різні види діяльності (за її диверсифікації). У цьому разі поряд із рентабельністю всіх активів визначається рентабельність за окремими видами діяльності (рентабельність виробництва, сервісного обслуговування, комерційної діяльності).

Рентабельність власного капіталу (РВК) відображає ефективність використання активів, створених за рахунок власних коштів [49]:

$$РВК = \frac{Пч}{Кв} \times 100\% \quad (1.2)$$

де Пч – чистий прибуток підприємства; Кв – власний капітал підприємства.

Рентабельність продукції (РП) характеризує ефективність витрат на її виробництво і збут. Вона визначається за формулою [49]:

$$РП = \frac{ППн}{СРн} \times 100\% \quad (1.3)$$

де ПРп – прибуток від реалізації продукції за певний період;

СРп – певна собівартість реалізованої продукції.

Рентабельність продукції можна обчислювати також як відношення прибутку до обсягу реалізованої продукції. Саме в такому вигляді цей показник використовується в зарубіжній практиці.

Ділова активність підприємства є досить широким поняттям і включає практично всі аспекти його роботи. Специфічними показниками тут є оборотність активів і товарно-матеріальних запасів, величини дебіторської та кредиторської заборгованості.

За цих умов середня тривалість одного обороту (t_A) становитиме [49]:

$$t_A = \frac{DK}{n_A} \quad (1.4)$$

де Д – кількість календарних днів у періоді

Фінансова стійкість підприємства характеризується співвідношенням власного і залученого капіталу. Для цього використовуються коефіцієнти автономії та забезпечення боргів. З-поміж них найбільш поширеними є коефіцієнт автономії та забезпечення боргів.

Коефіцієнт автономії (k_A) обчислюється як відношення власного капіталу до підсумку балансу підприємства [49]:

$$k_A = \frac{K_v}{K_b} \times 100\% \quad (1.5)$$

де K_v – власний капітал підприємства;

K_b – підсумок балансу (сума всіх джерел фінансування).

Якщо $k_A < 0,5$, то зростає ризик не сплати боргів, а відтак і занепокоєння кредиторів. Збільшення значення коефіцієнту автономії зумовлює підвищення фінансової незалежності та зменшення ризику порушення фінансової стійкості підприємства.

Коефіцієнт забезпечення боргів ($k_{ЗБ}$) визначається як співвідношення власного та залученого капіталу [49]:

$$k_{ЗБ} = \frac{K_в}{K_З} \times 100\% \quad (1.6)$$

де $K_З$ – боргові зобов'язання підприємства (залучений капітал).

Нормальною вважають ситуацію, коли $k_{ЗБ} \geq 1$. На жаль, аналітична оцінка фінансового стану підприємства на базі таких коефіцієнтів не завжди є однозначною.

Кредити вигідно брати за певних умов. Тут проявляється ефект так званого фінансового важеля (левериджу), який виражають через відношення заборгованості до власного капіталу.

Коли плата за кредит є меншою за рентабельність активів з урахуванням оподаткування, збільшення заборгованості (збільшення відношення запозиченого капіталу до власного) веде до зростання рентабельності власного капіталу. Отже, залучення кредиту у цьому випадку є фінансовим важелем (левериджем) підвищення ефективності діяльності підприємства.

Платоспроможність підприємства, тобто його здатність вчасно розраховуватися з боргами, визначається за допомогою коефіцієнтів ліквідності. Вони показують, наскільки короткострокові зобов'язання покриваються ліквідними активами. А оскільки поточні активи мають різну ліквідність, то й обчислюється кілька коефіцієнтів ліквідності – загальної, термінової та абсолютної.

Коефіцієнт загальної ліквідності ($k_{ЛЗ}$) – це відношення оборотних активів до короткострокових пасивів [49]:

$$k_{ЛЗ} = \frac{KO_a}{K_{Зк}} \times 100\% \quad (1.7)$$

де КОа – оборотні активи підприємства;

КЗк – короткострокова заборгованість підприємства.

Якщо $k_{ЛЗ} < 2$, то платоспроможність підприємства вважається низькою.

За надто високого його значення ($k_{ЛЗ} > 3-4$), може виникнути сумнів в ефективності використання оборотних активів. На оптимальну величину $k_{ЛЗ}$ помітно впливає частка товарно-матеріальних запасів у оборотних активах.

Для підприємств з невеликими товарно-матеріальними запасами та оперативно оплачуваними дебіторськими зобов'язаннями є прийнятими нижчий рівень співвідношення оборотних активів і короткострокової заборгованості ($k_{ЛЗ} < 2$), і навпаки, на підприємствах, в оборотних активах яких велика частка належить товарно-матеріальним запасам, це співвідношення треба підтримувати на більш високому рівні.

Коефіцієнт термінової ліквідності ($k_{ЛТ}$) обчислюється як відношення оборотних активів високої (термінової) ліквідності до короткострокових пасивів, тобто [49]:

$$k_{ЛТ} = \frac{КТ_{Л}}{КЗк} \times 100\% \quad (1.8)$$

де $КТ_{Л}$ – оборотні активи високої (термінової) ліквідності, до яких відносять оборотні активи за мінусом товарно-матеріальних запасів (запасів і витрат).

Коефіцієнт абсолютної ліквідності ($k_{ЛА}$) – це відношення абсолютно ліквідних активів до короткострокових пасивів [49]:

$$k_{ЛА} = \frac{КА_{Л}}{КЗк} \times 100 \quad (1.9)$$

де $КА_{Л}$ – абсолютно ліквідні активи підприємства, до яких належать гроші та короткострокові фінансові вкладення (ліквідні цінні папери).

Нормальною можна вважати ситуацію, коли $k_{ЛА} \geq 0,5$.

Рівень ліквідності підприємства залежить від його прибутковості, але однозначний зв'язок між цими показниками простежується тільки в перспективному періоді. У перспективі висока прибутковість є передумовою належної ліквідності. У короткостроковому періоді такого прямого зв'язку немає. Підприємство з непоганою прибутковістю може мати низьку ліквідність унаслідок великих виплат власникам, ненадійності дебіторів. Про незадовільний стан ліквідності підприємства свідчитиме той факт, що потреба підприємства в коштах перевищує їх реальні надходження. Отже, забезпечення задовільної ліквідності потребує певних управлінських зусиль та оптимізації фінансово-економічних рішень. Фінансовий стан підприємства тісно пов'язаний із перспективною його платоспроможністю. Її аналіз дає змогу визначити фінансові можливості підприємства на відповідну перспективу.

Інтегральна оцінка є ефективним механізмом аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств. Це зумовлює важливість визначення інтегральної оцінки фінансового стану підприємства і актуальність питань, пов'язаних з розробкою нових і поліпшенням існуючих методик її проведення. Вирішенням вказаної проблеми може стати розробка єдиної методологічної основи інтегральної оцінки фінансового стану підприємства, яка б дозволила всебічно оцінити фінансово-господарську діяльність підприємства, визначити недоліки в його роботі та відшукати шляхи поліпшення фінансового стану підприємства.

Одним із різновидів інтегральної оцінки є рейтингова оцінка, яка по суті є порівняльним аналізом одиниць досліджуваної сукупності.

Стандартизація вибраних показників здійснюється шляхом ділення фактичних показників на стандартне значення. Таким чином інтегральний показник фінансового стану визначається наступним чином [49]:

$$I = \sum_{i=1}^m \frac{x_i}{a_i} \cdot w_i \quad (1.10)$$

Оцінка фінансового стану має на меті об'єктивний аналіз величини та структури активів та пасивів підприємства і визначення рівня його фінансової стабільності.

Проаналізувавши інформацію, можна зробити висновок, що найвдалішим рішенням, щодо вибору методу, буде їх комбінація, або можна запропонувати наступний алгоритм їх використання:

Збір даних та створення інформаційної бази дослідження, аналізування фінансових даних для подальших розрахунків за обраними методами оцінювання.

Визначення основних напрямів діяльності підприємства за допомогою методів а саме:

вертикального аналізу, тобто аналізу структури балансу (розрахунок питомої ваги окремих статей у валюті балансу);

горизонтального аналізу (у тому числі - трендового аналізу), тобто аналізу динаміки статей балансу за певні періоди часу, визначення абсолютних і відносних показників змін за статтями звітної форми та визначення тенденцій розвитку в часі (тренду) показників звітності;

коефіцієнтного аналізу, тобто визначення взаємозв'язків між показниками на основі розрахунку відношень між статтями балансу та/або іншими абсолютними показниками, які розкриваються у фінансовій звітності.

Оцінка фінансового стану за допомогою рейтингових моделей (визначення рівня кредитоспроможності підприємства) та матричних моделей (для визначення стратегічного напрямку діяльності підприємства);

Аналіз отриманих даних, рекомендації щодо подальших дій керівництва, чітка постановка завдань.

Отже, можна зробити висновок, що здійснення фінансово-економічної діагностики підприємств допоможе віднайти «хвороби» підприємства та розробити комплекс дій по його «лікуванню» і відповідно забезпечити

перехід суб'єкта господарської діяльності з групи «хворих» до групи «здорових» підприємств, що націлені на довгострокове успішне функціонування.

Також є доцільним формування єдиної системи методичних підходів щодо оцінки фінансового стану підприємства та розробка детального алгоритму їх застосування сприятиме, по-перше, об'єктивному визначенню статичної і потенційної можливості розвитку фінансово-господарської діяльності підприємств та їх забезпеченню фінансовими ресурсами; по-друге, підвищенню якості прийняття управлінських рішень, що, в підсумку, забезпечуватиме збільшення фінансових результатів та досягнення тактичних та стратегічних цілей функціонування підприємств різних галузей економіки.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «АГРОФІРМА БЕРЕЗАНКА»

2.1. Аналіз обсягу та складу фінансових показників підприємства в динаміці

ТОВ «Агрофірма Березанка» є об'єктом дослідження в роботі, дата реєстрації підприємства – 09.07.2013 року, юридична адреса підприємства – 09000, Київська обл., Сквирський район, місто Сквиря, вулиця Ювілейна, будинок 19, офіс 2, код ЄДРПОУ – 38713642. Керівник – Іванов Володимир Борисович.

Основні види діяльності підприємства згідно КВЕД:

01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (основний)

01.41 Розведення великої рогатої худоби молочних порід

01.46 Розведення свиней

01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві

46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин

ТОВ «Агрофірма Березанка» займається виробництвом сільськогосподарської продукції. Основними видами продукції є зернові і технічні культури (пшениця, жито, овес, горох, соняшник, соя, ріпак).

Унікальні кліматичні умови та родючі землі України сприяють вирощуванню всіх зернових і технічних культур і дозволяють отримувати високоякісне продовольче зерно. Величезну роль у забезпеченні збільшення виробництва сільгоспкультур є удосконалення землекористування та формування оптимальної структури посівних площ залежно від природно-

кліматичних умов та зональної спеціалізації. За попередніми підрахунками, це дозволить підвищити врожайність на 10 %.

Сільськогосподарське виробництво має деякі особливості. А саме:

- природнокліматичні умови, структура ґрунту впливають на продуктивність праці;
- природнокліматичні фактори зумовлюють і ритм виробництва, його сезонний характер, значний розрив між робочим періодом і часом виробництва;
- особливості використання техніки, фінансування і формування доходів сільськогосподарських підприємств у зв'язку з сезонним характером виробництва;
- остаточний розмір доходів формується лише наприкінці року, після реалізації продукції;
- спеціалізація виробництва зумовлена географічними і природнокліматичними факторами;
- значна частина виробленої продукції споживається в середині господарств;
- велика залежність результатів виробництва від погодних умов вимагає створення в господарствах страхових фондів на випадок посухи, повені, іншого стихійного лиха.

Фінансовий результат діяльності підприємства є кінцевим, оскільки відображає загальний ефект від ведення всіх видів економічної діяльності, дозволяє оцінити їх ефективність, а також характеризує доцільність використання виробничих ресурсів. Оцінка фінансового результату зовнішніми аналітиками здійснюється з метою прийняття фінансових рішень щодо розвитку подальших партнерських взаємовідносин.

Оцінка фінансових результатів надається у статичі (фактичні значення порівнюються з нормативними) і в динаміці (фактичні значення порівнюються з рівнями, досягнутими в попередні звітні періоди, шляхом визначення темпів зростання та розрахунку абсолютних і відносних

відхилень для кожного показника, наданого у формі № 2 «Звіт про фінансові результати»). Крім того, досліджується динаміка структури доходу від реалізації продукції (робіт, послуг). Для цього визначається питома вага кожного з показників, які формують такий дохід. Отримані фактичні значення питомої ваги показників порівнюються з аналогічними, досягнутими в попередніх періодах, та у конкурентів підприємства.

Джерелами аналітичної інформації є:

Бізнес-план.

Фінансовий план.

Баланс підприємства (форма 1).

Звіт про фінансові результати (форма 2).

Звіт про рух грошових коштів (форма 3).

Звіт про власний капітал (форма 4).

Декларація про прибуток підприємства.

Доходи від реалізації продуктів (товарів, робіт, послуг).

Дані бухгалтерського обліку – рахунки класу 7. Рахунок 79 «Фінансові результати» та його субрахунки.

Варто звернути увагу, що основним джерелом формування балансового прибутку для торговельного підприємства є прибуток від реалізації товарів. Позареалізаційні операції, які безумовно є доцільним резервом збільшення обсягу прибутку, не можуть домінувати, оскільки це не відповідає генеральній стратегії розвитку торговельного підприємства. Якщо такий факт має місце, це свідчить про диверсифікацію напрямків діяльності підприємства, втрату чисто торгового спрямування, а відповідно і конкурентних переваг на ринку товарів.

Аналізуючи обсяги та динаміку чистого прибутку підприємства необхідно визначити обсяг формування чистого прибутку, який залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків та інших обов'язкових платежів з прибутку; аналізуються абсолютні та відносні зміни в обсягах його формування (табл. 2.1.).

Таблиця 2.1

Динаміка доходів та видатків ТОВ «Агрофірма Березанка» у 2015-2017 рр., тис.грн.*

Стаття	Код рядка	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Абсолютне відхилення 2017 до 2016	Абсолютне відхилення 2017 до 2015
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1526,9	6953,0	4639,0	-2314,0	3112,1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	1339,7	4659,5	4522,3	-137,2	3182,6
Валовий: прибуток	2090	186,6	2293,5	116,7	-2176,8	-69,9
збиток	2095	-	-	-	-	-
Інші операційні доходи	2120	-	-	-	-	-
Адміністративні витрати	2130	-	-	-	-	-
Витрати на збут	2150	-	-	-	-	-
Інші операційні витрати	2180	3,9	2065,1	798,1	-1267,0	794,2
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	183,3	228,4	-	-	-
збиток	2195	-	-	(681,4)	-	-
Інші доходи	2240	-	-	-	-	-
Інші витрати	2270	-	-	-	-	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	183,3	228,4	-	-	-
збиток	2295	-	-	(681,4)	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-	-	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	183,3	228,4	-	-	-
збиток	2355	-	-	(681,4)	-909,8	-864,7

*Джерело: складено автором на основі фінансової звітності

Як видно з табл. 2.1 у 2017 році спостерігалась в основному негативна динаміка доходів та видатків. У 2017 році підприємство мало збиток, про це свідчить від'ємний чистий фінансовий результат, а також фінансовий результат до оподаткування, за рахунок великої суми інших операційних витрат, та невеликого валового прибутку. На це також вплинуло відносно невелике зменшення собівартості реалізованої продукції, при цьому значне зменшення чистого доходу від реалізації, а отже, як результат, значне зменшення валового прибутку у 2017 році в порівнянні з 2016, а саме на 2176,8 тис. грн.

Доходи, і видатки підприємства ТОВ «Агрофірма Березанка» в 2017 році в основному мають негативну динаміку в порівнянні як з 2016 роком, так і з 2015 роком. Чистий дохід від реалізації в 2017 році зменшився на 2314,0 тис. грн. в порівнянні з 2016 роком та збільшився на 3112,1 тис. грн. в порівнянні з 2015 роком. Проте чистий фінансовий результат у 2017 році зменшився на 909,8 тис. грн. в порівнянні з 2016 роком та на 864,7 тис. грн. в порівнянні з 2015 роком.

Важливо також дослідити темпи приросту зазначених статей балансу (табл. 2.2.). Як видно з табл. 2.2 темпи росту доходів, і видатків підприємства ТОВ «Агрофірма Березанка» в 2017 році в основному мають негативну динаміку в порівнянні з 2016 роком та позитивну динаміку порівнянні з 2015 роком. Проте чистий фінансовий результат у 2017 році значно зменшився як в порівнянні з 2016 роком, так і в порівнянні з 2015 роком, про це свідчить негативний темп приросту даного показника.

Таблиця 2.2

Темп приросту доходів та видатків ТОВ «Агрофірма Березанка» у 2015-2017 рр., тис.грн.*

Стаття	Код рядка	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Темп приросту у 2017 до 2016, %	Темп приросту у 2017 до 2015, %
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1526,9	6953,0	4639,0	-33,3	203,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	1339,7	4659,5	4522,3	-2,9	237,6
Валовий прибуток	2090	186,6	2293,5	116,7	-94,9	-37,5
Інші операційні доходи	2120	-	-	-	-	-
Адміністративні витрати	2130	-	-	-	-	-
Витрати на збут	2150	-	-	-	-	-
Інші операційні витрати	2180	3,9	2065,1	798,1	-61,4	20364,1
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	183,3	228,4	-	-	-
збиток	2195	-	-	(681,4)	-	-
Інші доходи	2240	-	-	-	-	-
Інші витрати	2270	-	-	-	-	-

Продовження табл. 2.2.

1	2	3	4	5	6	7
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	183,3	228,4	-	-	-
збиток	2295			(681,4)	-398,3	-471,7
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-	-	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	183,3	228,4	-	-	-
збиток	2355	-	-	(681,4)	-398,3	-471,7

*Джерело: складено автором на основі фінансової звітності

Отже, в цілому за розглянутий період підприємство має неоднозначну динаміку щодо зміни як валового прибутку, так і фінансових результатів від операційної діяльності, а також чистого фінансового результату. Значне погіршення фінансових показників спостерігається у 2017 році в порівнянні з 2016 роком, в основному за рахунок зменшення чистого доходу від реалізації, при цьому собівартість виготовленої продукції залишилась майже на тому ж самому рівні. Відповідно, як результат, це вплинуло на значне зменшення валового прибутку підприємства у 2017 році в порівнянні з 2016 роком.

Структура прибутку ТОВ «Агрофірма Березанка» зображена в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Структура прибутку ТОВ «Агрофірма Березанка» у відношенні до чистого доходу від реалізації за 2015-2017 рр., %*

Стаття	Код рядка	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Абсолютне відхилення 2016 р. від 2015 р.	Абсолютне відхилення 2017 р. від 2016 р.
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	100,0	100,0	100,0	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	87,7	67,0	97,5	-20,7	30,5
Валовий: прибуток	2090	12,2	33,0	2,5	20,8	-30,5
Інші операційні витрати	2180	-	-	-	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	-	-	-	-	-

Продовження табл. 2.3.

1	2	3	4	5	6	7
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	12,0	3,3	-	-	-
збиток	2295	-	-	-14,7	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-	-	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	12,0	3,3	-	-	-
збиток	2355			-14,7	-	-

*Джерело: складено автором на основі фінансової звітності

Як видно з табл. 2.3 питома вага в 2017 році у чистому доході від реалізації продукції припадає на собівартість реалізованої продукції і лише 2,5% на валовий прибуток, в 2016 році співвідношення складає відповідно 67,0% та 33,0%, у 2015 році – 87,7% та 12,2%. Можна сказати, що в 2017 році питома вага валового прибутку є значною мірою дуже невеликою, в свою чергу саме це вплинуло на негативний фінансовий результат у 2017 році. В 2016 році чистий фінансовий результат складає 3,3% від чистого доходу від реалізації продукції, у 2015 році відповідно – 12,0. Хоча в 2015 році чистий фінансовий результат менший, ніж в 2016 році, проте його питома вага до чистого доходу від реалізації продукції є значно більшою, ніж у 2016 році.

Структуру чистого доходу від реалізації відобразимо на рис. 2.1.

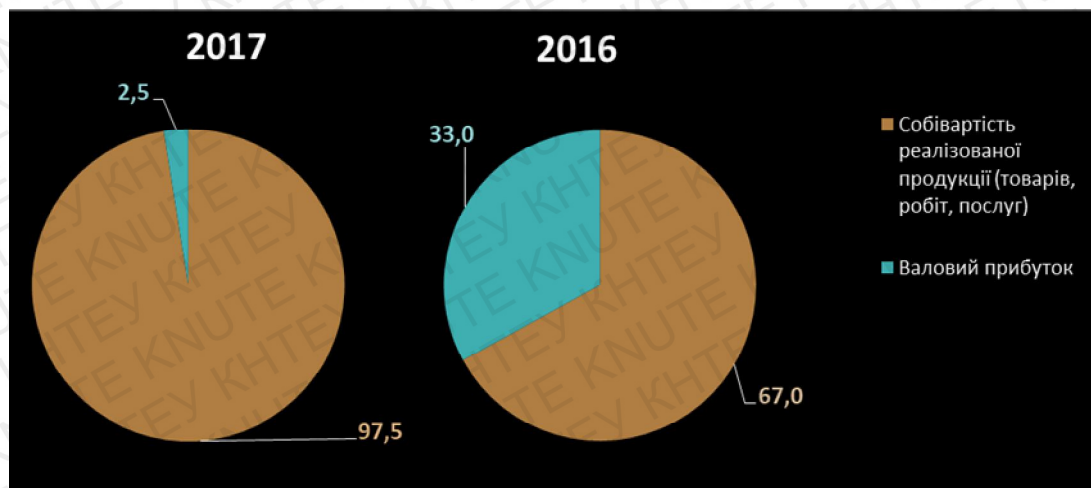

Рис. 2.1. Структура чистого доходу від реалізації продукції у 2016-2017 рр. *

*Джерело: складено автором на основі фінансової звітності

Як видно з рис. 2.1 значним є зменшення валового прибутку у структурі чистого доходу від реалізації. При чому у 2017 році питома вага валового прибутку значно менше, ніж в 2016 році.

Динаміка обсягів власного капіталу ТОВ «Агрофірма Березанка» за 2015-2017 рр. відображено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

**Динаміка обсягів власного капіталу ТОВ «Агрофірма Березанка»
за 2015-2017 рр., тис.грн.***

Стаття	Код рядка	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Абсолютне відхилення	
					2017 до 2016	2017 до 2015
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1,0	1,0	1,0	0	0
Додатковий капітал	1410	-	-	-	-	-
Резервний капітал	1415	-	-	-	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	152,8	381,2	(300,2)	-681,4	-453,0
Неоплачений капітал	1425	-	-	-	-	-
Усього за розділом I	1495	153,8	382,2	(299,2)	-681,4	-453,0

*Джерело: складено автором на основі фінансової звітності

Як видно з табл. 2.4. у 2017 році ТОВ «Агрофірма Березанка» мала непокритий збиток, за рахунок якого баланс за розділом є також від'ємним. В цілому динаміка з 2015 до 2016 року є позитивною, відбулось збільшення нерозподіленого прибутку на 228,3 тис. грн. А от у 2017 спостерігається негативна динаміка в порівнянні як з 2016 роком (зменшення на 681,4 тис. грн.), так і з 2015 роком (зменшення на 453,0 тис. грн.) за рахунок непокритого збитку.

Структура власного капіталу зображена в табл. 2.5.

Як видно з рис. 2.2 питома вага зареєстрованого (пайового) капіталу зменшується у структурі власного капіталу, хоча в абсолютному вираженні змін немає (табл. 2.4). При цьому збільшується питома вага нерозподіленого прибутку (непокритого збитку). У структурі складу власного капіталу ТОВ «Агрофірма Березанка» відсутні додатковий капітал, резервний та неоплачений капітал, а статутний капітал має занадто малу питому вагу, тому можна стверджувати, що весь капітал підприємства складає нерозподілений

прибуток, а у 2017 році відповідно – непокритий збиток, за рахунок якого загальна сума власного капіталу у 2017 році мала від’ємне значення.

Таблиця 2.5

**Структура власного капіталу ТОВ «Агрофірма Березанка»
за 2015-2017 рр., %***

Стаття	Код рядка	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Абсолютне відхилення	
					2016	2017
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0,7	0,3	-0,3	-0,4	-0,6
Додатковий капітал	1410	0,0	0,0	0,0	0	0
Резервний капітал	1415	0,0	0,0	0,0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	99,3	99,7	100,3	0,4	0,6
Неоплачений капітал	1425	0,0	0,0	0,0	0	0
Усього за розділом I	1495	100,0	100,0	100,0	0	0

*Джерело: складено автором на основі фінансової звітності

Структуру капіталу підприємства відобразимо на рис. 2.2.

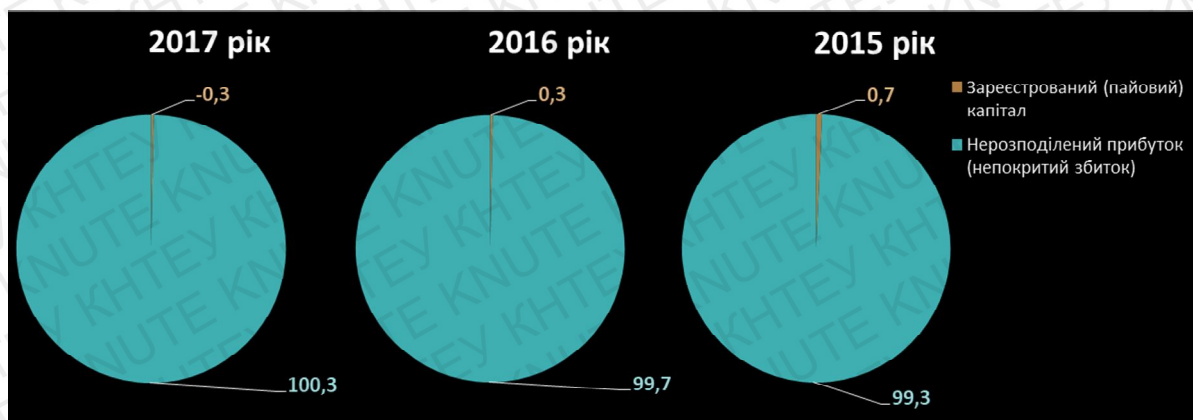

Рис. 2.2. Склад капіталу 2015-2017 рр.*

*Джерело: складено автором на основі фінансової звітності

Отже, можна зробити висновок про те, що в 2017 році відбувся спад реалізації продукції, що негативно вплинуло на чистий дохід та відповідно на чистий прибуток підприємства, також це вплинуло на розділ пасивів «Власний капітал», оскільки підприємство мало непокритий збиток. Динаміка в 2016 році загалом позитивна у порівнянні з 2015 роком.

2.2. Оцінка показників ліквідності та платоспроможності підприємства

В контексті оцінки загального фінансового стану підприємства важливе значення має постійний моніторинг показників, що характеризують його ліквідність. Важливість проведення досліджень у цьому напрямку обумовлюється наявністю стійкого зв'язку між ліквідністю підприємства та його потенційною платоспроможністю.

Узагальнюючи існуючі визначення ліквідності підприємства, можна сказати, що ліквідність характеризує спроможність суб'єкта господарювання проводити розрахунки за своїми зобов'язаннями як за рахунок наявних грошових коштів, так і за рахунок грошових коштів, отриманих від реалізації окремих елементів майна підприємства.

Фінансові показники ліквідності та платоспроможності характеризують можливість своєчасного виконання в повному обсязі короткострокових зобов'язань перед кредиторами. Категорії ліквідності та платоспроможності близькі за сутністю. Ліквідність – це здатність підприємства: швидко реагувати на несподівані фінансові проблеми та можливості; збільшити свої активи при зростанні обсягів продажу продукції; повернути короткострокові борги шляхом звичайного перетворення активів у грошові кошти. Від ліквідності залежить платоспроможність, тобто наявність у підприємства грошових коштів та їхніх еквівалентів у достатньому обсязі для швидкої ліквідації кредиторської заборгованості.

Таким чином, криза ліквідності – такий стан підприємства, коли існує значна невідповідність між обсягами зобов'язань, що мають бути погашені, та сумою активів, що можна використати для таких розрахунків. Ознаками наявності кризи ліквідності є низькі значення системи коефіцієнтів платоспроможності (грошової, розрахункової та майнової), а також значний диспаритет сум елементів оборотних активів та зобов'язань.

Відобразимо оборотні, необоротні активи та власний капітал ТОВ «Агрофірма «Березанка» в аналітичному балансі, який представлений у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Аналітичний баланс ТОВ «Агрофірма Березанка», тис. грн.

Показники	На 1.01.16	На 1.01.17	На 1.01.18
Актив			
Всього необоротних активів	616,3	1527	3540,5
Виробничі запаси	684,5	1701,7	60,9
Незавершене виробництво	-	-	-
Готова продукція	-	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (чиста реалізаційна вартість)	35,0	0,0	96,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками	24,3	0,0	0,0
Інша дебіторська заборгованість	-	-	-
Грошові активи	24,7	123,4	11,2
<i>Всього оборотних активів</i>	1411,9	1825,1	2453,5
Разом активів	2028,2	3352,1	5994,0
Пасив			
Власний капітал	153,8	382,2	-299,2
Довгострокові зобов'язання	0,0	0,0	0,0
Короткостроковий банківський кредит	0,0	0,0	0,0
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	0,0	0,0	1012,3
Кредиторська заборгованість за розрахунками	9,4	0,0	333,1
Інші поточні зобов'язання	1001,0	2969,9	4939,5
<i>Поточні зобов'язання</i>	1874,4	2969,9	6293,2
Разом капітал	2028,2	3352,1	5994,0

**Джерело: складено автором на основі фінансової звітності*

Як бачимо з аналітичного балансу на підприємстві ТОВ «Агрофірма «Березанка» прослідковується зростання необоротних та оборотних активів протягом 2015-2017 рр., проте зменшується капітал.

Динаміка показників ліквідності відображена в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Динаміка показників ліквідних активів ТОВ «Агрофірма Березанка» за 2015-2017 рр., тис.грн.*

Показники	Фактично на:			Абсолютна зміна	
	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018	На 01.01.2016	На 01.01.2017
1. Сума ліквідних активів, тис.грн.	1411,9	1825,1	2453,5	413,2	628,4
2. Сума швидколіквідних активів, тис.грн.	59,3	0,0	96,8	-59,3	96,8
3. Сума активів, що повільно реалізуються, тис.грн	1300,8	3228,7	3601,4	1927,9	372,7
4. Сума високоліквідних активів	24,7	123,4	11,2	98,7	-112,2

**Джерело: складено автором на основі фінансової звітності*

Як видно з табл. 2.7. відбулось збільшення суми ліквідних активів як у 2016 році – на 413,2 тис. грн. в порівнянні з 2015 роком, так і в 2017 році – на 628,4 тис. грн. в порівнянні з 2016 роком. Сума швидко ліквідних активів зменшилась у 2016 році в порівнянні з 2015 на 59,3 тис. грн., а в 2017 році збільшилась на 96,8 тис. грн. Сума активів, що повільно реалізуються, у 2016 році зросла в порівнянні з 2015 роком на 1927,9 тис. грн., а у 2017 році лише на 372,7 тис. грн. в порівнянні з 2016 роком.

Визначивши суми ліквідних активів, розрахуємо коефіцієнти ліквідності та зобразимо їх динаміку на підприємстві ТОВ «Агрофірма «Березанка» у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Динаміка коефіцієнтів ліквідності ТОВ «Агрофірма Березанка» за 2015-2017 рр.*

Показники	Фактично на:			Абсолютна зміна	
	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018	На 01.01.2016	На 01.01.2017
1	2	3	4	5	6
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (негайної ліквідності)	0,01	0,04	0,00	0,03	-0,04
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжної, суворої, уточненої, критичної ліквідності)	0,04	0,04	0,02	0,00	-0,02

Продовження табл. 2.8.

1	2	3	4	5	6
3. Коефіцієнт загальної ліквідності (поточної ліквідності; коефіцієнт покриття)	0,75	0,61	0,39	-0,14	-0,22

*Джерело: складено автором на основі фінансової звітності

Як видно з табл. 2.8. коефіцієнти ліквідності знаходяться на доволі низькому значенні, оскільки для показників абсолютної та швидкої ліквідності нормативне значення складає 1,0, а для коефіцієнта загальної (поточної) ліквідності 2,0. До того ж на підприємстві ТОВ «Агрофірма «Березанка» спостерігається спад загальної ліквідності у 2016 році в порівнянні з 2015 роком на 0,14, а у 2017 році в порівнянні з 2016 роком – на 0,22.

Показники фінансової стійкості ТОВ «Агрофірма «Березанка» відобразимо у табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «Агрофірма Березанка» за 2015-2017 рр.*

Показники	Фактично на:			Розрахунок			Абсолютна зміна	
	01.01. 2016	01.01. 2017	01.01. 2018	01.01. 2016	01.01. 2017	01.01. 2018	На 01.01. 2016	На 01.01. 2017
1. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	-0,33	-0,63	-1,56	(153,8-616,3)/ 1300,8	(382,2- 1527,0)/ 3228,7	(-299,2- 3540,5)/ 3601,4	-0,30	-0,94
2. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-3,01	-3,00	12,83	(153,8-616,3)/ 153,8	(382,2- 1527,0)/ 382,2	(-299,2- 3540,5)/ (-299,2)	0,01	15,83
3. Коефіцієнт автономії (або фінансової незалежності)	0,08	0,11	-0,05	153,8/ 2028,2	382,2/ 3352,1	(-299,2)/ 5994,0	0,04	-0,16
4. Показник фінансового леввериджу	0,00	0,00	0,00	0/153,8	0/382,2	0/(-299,2)	0,00	0,00
5. Коефіцієнт фінансової стійкості	0,08	0,11	-0,05	(153,8+0+0)/ 2028,2	(382,2+0+0)/ 3352,1	(-299,2+0+0)/ 5994,0	0,04	-0,16

*Джерело: складено автором на основі фінансової звітності

Як видно з табл. 2.9. показники фінансової стійкості ТОВ «Агрофірма «Березанка», як і показники ліквідності не відповідають нормативним

значенням. А саме: коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами має становити щонайменше 0,1; коефіцієнт маневреності власного капіталу – 0,2; коефіцієнт автономії – 0,5; показник фінансового левериджу – 0,25; а коефіцієнт фінансової стійкості – 0,85-0,90. За рахунок невисокого рівня власного капіталу на підприємстві ТОВ «Агрофірма «Березанка» спостерігається наявність від'ємних значень показників таких, як коефіцієнт забезпеченості власники оборотними коштами та коефіцієнт маневреності власного капіталу. Це спричинено тим, що у підприємства від'ємне значення оборотного капіталу, через низькі показники власного капіталу та значно перевищуючі показники необоротних активів. Коефіцієнт маневреності власного капіталу станом на 01.01.2018 року має позитивне значення, за рахунок від'ємного значення власного оборотного капіталу та від'ємного значення власного капіталу, за рахунок збитків.

Узагальнюючи проведені розрахунки можемо констатувати, що на підприємстві спостерігається позитивна динаміка абсолютних показників з 2015 року до 2016, та дещо негативна їх динаміка у 2017 році в порівнянні з 2016. Це пов'язано зі зменшенням валового прибутку, за рахунок зменшення чистого доходу від реалізації продукції. Загалом ситуація із станом ліквідності та платоспроможності є незадовільною. Так, більшість коефіцієнтів значно менше нормативних значення, або зовсім від'ємні та мають до того ж негативну динаміку за розглянутий період 2015–2017 рр. Також негативним явищем на підприємстві є відсутність власного оборотного капіталу, оскільки власний капітал має невелике абсолютне значення, а необоротні активи навпаки маю більше абсолютне значення. Це свідчить про те, що оборотні активи фінансуються лише за рахунок позикового капіталу. Внаслідок цього підприємство має деякі проблеми з ліквідністю, а отже в майбутньому це може бути підставами для відмови у кредитуванні.

2.3. Характеристика ділової активності та рентабельності активів підприємства

В сучасних умовах виділяють ділову активність підприємств щодо мобілізації внутрішніх ресурсів економічного зростання та активність у зовнішньому економічному середовищі. Внутрішня активність виражається у зростанні економічного потенціалу підприємств чи підвищенні ефективності його використання.

Аналіз і оцінку внутрішньої ділової активності здійснюють у кількісному і якісному вимірах. Кількісні параметри оцінки ділової активності виражені динамікою синтетичних і аналітичних показників виробничо-фінансової діяльності підприємств. У практиці аналітичної роботи доцільно ці показники групувати: за абсолютними та відносними значеннями приросту щодо базового рівня чи щодо плану, за ефективністю використання виробничих ресурсів і капіталу. Найбільш загальну систему показників кількісної оцінки ділової активності наведено у табл. 2.10.

Таблиця 2.10.

Система показників кількісного виміру ділової активності *

Показники динаміки кількісних змін	Показники ефективності використання ресурсів і капіталу
1. Обсяг реалізації продукції	1. Рентабельність вкладеного капіталу
2. Обсяг валового доходу	2. Рентабельність виробничого капіталу
3. Обсяг чистого прибутку	3. Рентабельність продукції
4. Вартість основних засобів	4. Продуктивність праці працівників
5. Обсяг виробничих запасів	5. Середня заробітна плата працівників
6. Кількість працюючих	6. Матеріаломісткість продукції
7. Приріст валюти балансу	7. Віддача основних засобів
8. Приріст власного капіталу	8. Граничний рівень витрат
9. Обсяг реальних інвестицій	9. Рентабельність реальних інвестицій

**Джерело: складено автором на основі [4]*

Якість економічного зростання можуть характеризувати узагальнюючі показники, які визначають ступінь окупності (оборотності) активів і капіталу.

Основні показники ділової активності ТОВ «Агрофірма Березанка» наведені в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Показники ділової активності ТОВ «Агрофірма Березанка» за 2015-2017 рр.*

№	Показник	Рік			Абсолютне відхилення	
		2015	2016	2017	2016/2015	2017/2016
1	Коефіцієнт оборотності активів	0,75	2,07	0,77	1,32	-1,30
2	Фондовіддача	2,48	4,55	1,31	2,08	-3,24
3	Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	1,08	3,81	1,89	2,73	-1,92
4	Коефіцієнт оборотності запасів і витрат	1,96	2,74	74,26	0,78	71,52
5	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	25,75	-	47,92	-25,75	47,92
6	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,42	2,34	0,88	0,92	-1,46
7	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	9,93	18,19	-15,50	8,26	-33,70

**Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Агрофірма Березанка»*

Як видно з табл. 2.11, більшість коефіцієнтів відповідає нормативним значенням, а саме є більшими за 0. Проте переважно негативною є динаміка у 2017 році в порівнянні з 2016, та майже повністю позитивною у 2016 році в порівнянні з 2015 роком. Коефіцієнт оборотності активів на ТОВ «Агрофірма Березанка» має нестабільну тенденцію, а саме збільшення у 2016 році на 1,32 в порівнянні з 2015 роком та зменшення на 1,30 у 2017 році в порівнянні з 2016 роком. Слід відмітити, що даний коефіцієнт є одним із найважливіших показників ефективності використання капіталу і вказує на швидкість його переходу зі стадії виробничих запасів у готову продукцію та швидкість перетворення продукції у безпосередньо грошову форму. Враховуючи це, можна стверджувати, що така динаміка свідчить про неефективність використання активів на досліджуваному підприємстві. Коефіцієнт оборотності запасів на ТОВ «Агрофірма Березанка» має позитивну тенденцію до збільшення протягом досліджуваного періоду 2015–2017 рр.

Важливою складовою оцінки ділової активності підприємств є аналіз стану дебіторської та кредиторської заборгованостей. Розмір дебіторської заборгованості визначається умовами підприємства щодо розрахунків зі своїми клієнтами. Послаблення вказаних умов, як відмічає Н.І. Власюк, має як переваги, так і недоліки. Перевагами є зростання обсягу реалізації та прибутку, а недоліками – нестача оборотних коштів, уповільнення оборотності капіталу, можливість збільшення суми безнадійних боргів [49, с. 174-175].

Так, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості на ТОВ «Агрофірма Березанка» в динаміці збільшується з 2015 року до 2016 року.

Коефіцієнт кредиторської заборгованості має неоднозначну динаміку за досліджуваний період, а саме збільшення показника у 2016 році в порівнянні з 2015 роком на 0,92 та зменшення у 2017 році в порівнянні з 2016 роком на 1,46. Схожою є тенденція коефіцієнту оборотності власного капіталу, а саме збільшення у 2016 році в порівнянні з 2015 роком на 8,26 та зменшення у 2017 році в порівнянні з 2016 роком на 33,70 (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

**Тривалість операційного та фінансового циклу на
у 2015 - 2017 роках**

Показники	Формула розрахунку	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення	
					2017 /2016	2018 /2017
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кдз), оборотів	ЧДр / Середньорічна вартість дебіторської заборгованості (СВдз)	25,75	-	47,92	-25,75	47,92
Період оборотності дебіторської заборгованості (Пдз), днів	Кількість днів у періоді (Кдп) / Кдз	14	-	8	-14	8
Коефіцієнт оборотності запасів (Кз), оборотів	СРр / Середньорічна вартість запасів (СВз)	1,96	2,74	74,26	0,78	71,52
Період оборотності запасів (Пз), днів	Кдп / Кз	186	133	5	-53	-128
Довжина операційного циклу, днів	Період запасів + Період дебіторської заборгованості	201	133	13	-67	-121

Продовження табл. 2.11

1	2	3	4	5	6	7
Період обороту кредиторської заборгованості	Кількість днів у періоді (Кдп) / Ккз	257	156	416	-101	260
Довжина фінансового циклу, днів	ДОЦ - ПОкз	-56	-23	-403	34	-380

**Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Агрофірма Березанка»*

Період операційного циклу (англомовний аналог – Operating Cycle) – показник ділової активності, який показує час трансформації запасів компанії в гроші. Таким чином, операційний цикл компанії є часом між покупкою запасів і отриманням грошей за продані товари або надані послуги (гроші отримані як від продажів, так і від погашення дебіторської заборгованості).

На підприємстві ТОВ «Агрофірма «Березанка» довжина операційного циклу має тенденцію до зменшення, це є позитивною динамікою.

Період фінансового циклу (англомовний аналог – Cash Conversion Cycle, Net Trade Cycle) – це період, протягом якого власні оборотні кошти роблять один повний оборот. Показник розраховується як різниця між операційним циклом і середнім періодом погашення кредиторської заборгованості.

Результати розрахунків свідчать, що період обороту кредиторської заборгованості підприємства ТОВ «Агрофірма «Березанка» є доволі значним та має неоднозначну динаміку, оскільки у 2016 році спостерігається зменшення обороту в порівнянні з 2015 роком, а у 2017 році відбулось збільшення обороту в порівнянні з 2016 роком. Сума періодів оборотності дебіторської заборгованості та оборотності запасів має нижче значення, ніж період оборотності кредиторської заборгованості, саме тому довжина фінансового циклу має негативне значення.

Наявність у підприємства ТОВ «Агрофірма «Березанка» оборотних активів, їх склад та структура, швидкість обороту та ефективність

використання досить суттєво впливають на фінансовий стан підприємства, стабільність його становища на фінансовому ринку, а саме:

- платоспроможність, тобто, можливість погашення у встановлений строк своїх боргових зобов'язань;
- ліквідність - це вибір можливостей підприємства по оплаті заборгованості;
- можливості подальшої мобілізації фінансових ресурсів.

В посткризовий період не менш важливе значення займає аналіз показників рентабельності. Рентабельність показує, наскільки прибуткова діяльність підприємства. Відповідно, чим вищі коефіцієнти рентабельності - тим ефективніша діяльність підприємства. Тому, на сьогоднішній день, підприємство повинно прагнути досягти більш високих показників, а керівництво повинно визначати шляхи їх зростання [17].

Слід відмітити, що загальноприйнятих значень рентабельності, на які можна орієнтуватися при аналізі, не існує. Тому зростання усіх показників рентабельності в динаміці за звітні періоди розглядають як позитивну тенденцію.

Залежно від того, з чим порівнюють показник прибутку, виділяють дві групи коефіцієнтів рентабельності:

- рентабельність інвестицій (капіталу);
- рентабельність продажів.

У групі коефіцієнтів рентабельності інвестицій (капіталу) розраховують два основних коефіцієнти:

- рентабельність сукупного капіталу (або активів);
- рентабельність власного капіталу.

Далі дослідимо показники рентабельності на прикладі досліджуваного підприємства та представимо їх у вигляді таблиці (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

**Показники рентабельності ТОВ «Агрофірма Березанка»
у 2015-2017 рр., %**

№	Показник	Рік			Абсолютне відхилення	
		2015	2016	2017	2016/2015	2017/2016
1	Рентабельність активів	9,04	6,81	-11,37	-2,22	-18,18
2	Рентабельність власного капіталу (РВК)	119,18	59,76	227,74	-59,42	167,98
3	Рентабельність діяльності	12,00	3,28	-14,69	-8,72	-17,97
4	Рентабельність продукції	13,68	4,90	-15,07	-8,78	-19,97

**Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Агрофірма Березанка»*

Із розрахунків, представлених в табл. 2.13 видно, що рентабельність активів має тенденцію до зменшення протягом всього досліджуваного періоду, а саме у 2016 році в порівнянні з 2015 роком зменшення на 2,22%, а у 2017 році в порівнянні з 2016 роком – на 18,18%. Негативну динаміку також має рентабельність власного капіталу, а саме зменшення на 59,42% у 2016 році в порівнянні з 2015 роком. У 2017 році рентабельність власного капіталу має позитивне значення за рахунок від'ємного значення чистого прибутку (тобто збитку) та від'ємного значення власного капіталу, оскільки підприємство має непокритий збиток. В 2017 році коефіцієнт рентабельності власного капіталу має позитивне велике значення, без те, що підприємство мало збиток, а також від'ємний результат за першим розділом балансу активів.

Абсолютно негативну динаміку мають показники рентабельності діяльності та рентабельності реалізованої продукції, оскільки як вже зазначалось вище, підприємство мало збиток у 2017 році, а також зменшення чистого доходу від реалізації продукції.

Підводячи підсумки, зазначимо, що розраховані показники рентабельності носять лише орієнтовний характер, оскільки інформаційна

база для їх розрахунку була обмежена фінансовою звітністю, якої в даному випадку недостатньо. Для детальнішого розрахунку показників рентабельності необхідна інформації з реєстрів фінансового, управлінського та стратегічного обліку.

Отже, підсумовуючи проведені розрахунки, можна зробити висновок про те, що підприємство має незначні проблеми з ліквідністю, фінансовою стійкістю та зі структурою капіталу, проте має позитивну динаміку показників ділової активності, а також позитивну динаміку операційного циклу.

Показники фінансової стійкості ТОВ «Агрофірма «Березанка», як і показники ліквідності не відповідають нормативним значенням. А саме: коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами має становити щонайменше 0,1; коефіцієнт маневреності власного капіталу – 0,2; коефіцієнт автономії – 0,5; показник фінансового левериджу – 0,25; а коефіцієнт фінансової стійкості – 0,85-0,90. За рахунок невисокого рівня власного капіталу на підприємстві ТОВ «Агрофірма «Березанка» спостерігається наявність від'ємних значень показників таких, як коефіцієнт забезпеченості власники оборотними коштами та коефіцієнт маневреності власного капіталу. Це спричинено тим, що у підприємства від'ємне значення оборотного капіталу, через низькі показники власного капіталу та значно перевищуючі показники необоротних активів. Коефіцієнт маневреності власного капіталу станом на 01.01.2018 року має позитивне значення, за рахунок від'ємного значення власного оборотного капіталу та від'ємного значення власного капіталу, за рахунок збитків.

Більшість коефіцієнтів ділової активності відповідає нормативним значенням, а саме є більшими за 0. Проте переважно негативною є динаміка у 2017 році в порівнянні з 2016, та майже повністю позитивною у 2016 році в порівнянні з 2015 роком. Коефіцієнт оборотності активів на ТОВ «Агрофірма Березанка» має нестабільну тенденцію, а саме збільшення у 2016 році на 1,32 в порівнянні з 2015 роком та зменшення на 1,30 у 2017 році в порівнянні з

2016 роком. Слід відмітити, що даний коефіцієнт є одним із найважливіших показників ефективності використання капіталу і вказує на швидкість його переходу зі стадії виробничих запасів у готову продукцію та швидкість перетворення продукції у безпосередньо грошову форму. Враховуючи це, можна стверджувати, що така динаміка свідчить про неефективність використання активів на досліджуваному підприємстві. Коефіцієнт оборотності запасів на ТОВ «Агрофірма Березанка» має позитивну тенденцію до збільшення протягом досліджуваного періоду 2015–2017 рр.

2.4. Інтегральна оцінка фінансово-майнового стану підприємства

Актуальність інтегральної оцінки фінансово-майнового стану полягає в тому, що за її допомогою з'являється можливість в узагальненому вигляді представити діяльність підприємства на ринку та визначити рейтинг ефективності його функціонування. Це дозволяє суб'єктам ринкових відносин визначитись із найефективнішими способами інвестування капіталу і таким чином сприяти росту віддачі використовуваних ресурсів в умовах їх обмеженості.

Щодо інтегрального методу аналізу фінансового стану підприємства – то його слід використовувати тим підприємствам, які хочуть визначити свій фінансовий стан певним (одним, сукупним) інтегральним показником. Під час даного методу розраховується інтегральний показник на базі узагальнюючих показників за рівнем платоспроможності, фінансової незалежності та якості активів підприємства. Перевагами даного методу є те, що сукупний (інтегральний) показник можна в будь-який момент доповнити будь-якою кількістю аналітичних напрямків та коефіцієнтів, що дає змогу тримати «руку на пульсі». Недоліком є те, що виникає певна неузгодженість понять «платоспроможність» та «ліквідність».

Для проведення інтегральної оцінки фінансово-майнового стану підприємства сукупність показників фінансово-господарського стану підприємства доцільно поділити на дві групи: нормативні та тенденційні (рис. 2.3.). Під нормативними показниками слід розуміти такі показники, для яких встановлено рекомендовані значення. Під тенденційними показниками фінансово-майнового стану підприємства слід розуміти такі показники, для яких не встановлено загальноприйнятих значень та які оцінюються бажаним вектором спрямування (збільшення або ж зменшення).

Рис. 2.3. Показники фінансово-господарського стану підприємства
Загальні показники інтегрального методу зобразимо на рис. 2.4.

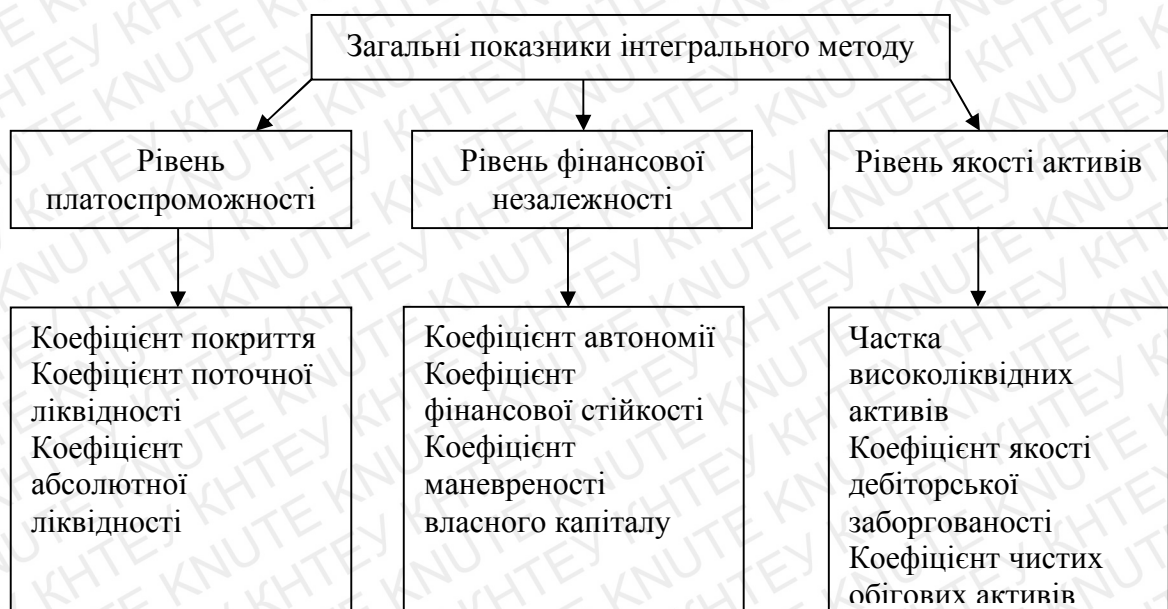

Рис. 2.4. Загальні показники інтегрального методу

Для проведення інтегральної оцінки фінансового стану підприємства пропонуємо сукупність показників фінансово-господарського стану підприємства поділити на дві групи: нормативні та тенденційні (рис. 2.3).

Доцільність такого поділу показників пояснюється зменшення міри фінансового ризику при визначенні рейтингу підприємства. Оскільки відповідність встановленим нормативам діяльності має бути першочерговою вимогою для оцінки фінансового стану, а динаміка тенденційних показників має бути похідною від нормованих значень.

Групування показників і визначення мінімально граничного значення за критеріями оцінки фінансового стану, визначеними експертним шляхом представлено в табл. 2.14.

Таблиця 2.14

**Групування показників за критеріями оцінки фінансового стану
(бальний метод)**

Показник	Границі класів згідно з критеріями (бал)					
	1-й клас	2-й клас	3-й клас	4-й клас	5-й клас	6-й клас
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Більше 0,25-156	0,2-126	0,15-106	0,1-86	0,05-46	0,04-06
Коефіцієнт поточної ліквідності	Більше 1,0-136	0,9-116	0,8-106	0,7-96	0,6-66	0,5-06
Коефіцієнт поточної ліквідності	Більше 2,0-136	(1,9-1,7) – (12-11)б	(1,6-1,4) – (10,5-7,5)б	(1,3-1,1) – (6-3)б	1,0-26	Менше 1-06
Коефіцієнт власної платоспроможності	Більше 1 – 156	(0,9-0,8) – (14-12)б	(0,7-0,5) – (11-8,5)б	(0,4-0,3) – (7-4)б	0,2-1,56	Менше 1-06
Коефіцієнт фінансової незалежності	Більше 0,6-126	(0,59-0,54) – (11-10)б	(0,53-0,43) – (9-7,4)б	(0,42-0,41) – (6,8-2,8)б	0,4-1,56	Менше 0,3-06
Коефіцієнт фінансової залежності	Більше 0,5-126	0,4-106	0,3-96	0,2-66	0,15-36	Менше 0,1-06
Коефіцієнт співвідношення мобільних та іммобільних активів (Кма/іма)	Більше 1,0-106	0,9-96	0,8-76	0,7-66	0,6-36	Менше 0,5-06
Коефіцієнт постійного активу (Кпа)	Більше 0,5-106	0,4-96	0,3-76	0,4-66	0,3-36	Менше 0,2-06
Мінімальне значення границі	100б	88-84б	73,5-66,4б	54,8-44,8б	24б	0б

Отже, інтегральну оцінку фінансового стану підприємства можна провести на основі зіставлення граничних (критичних і нормальних) та фактичних значень індикаторів. Експрес-оцінка фінансового стану є досить ефективною і може здійснюватися із застосуванням графічного підходу. При його використанні нормальні значення індикаторів обмежують зону нормального рівня фінансового стану підприємства, критичні – зону критичного рівня, критичні плюс дельта – передкризову зону.

Отже, для інтерпретації інтегральної оцінки розмежуємо значення з використанням методом рейтингової оцінки. В основі визначення класу (рівня) фінансового стану лежать граничні значення показників та їхній рейтинг. Якщо оцінка має значення вище нормального, то їй присвоюють I клас, нижче нормального, але вище критичного – присвоюють II клас, нижче критичного – III клас. Модель шкали, що включає показники ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості, подана у табл. 2.15.

Таблиця 2.15.

**Показники за критеріями оцінки фінансового стану ТОВ
«Агрофірма «Березанка»**

Показники	Рейтинг показників, %	Фактичне значення показника	Клас	Бали
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	15	0,00	6	0
Коефіцієнт поточної ліквідності	13	0,02	6	0
Коефіцієнт загальної ліквідності	13	0,39	6	0
Коефіцієнт власної платоспроможності	15	-0,61	6	0
Коефіцієнт фінансової незалежності	12	-0,05	6	0
Коефіцієнт фінансової залежності	12	-20,0	6	0
Коефіцієнт співвідношення мобільних та іммобільних активів	10	1,44	1	10
Коефіцієнт постійного активу	10	-11,8	6	0
Інтегральна оцінка фінансового стану	100	x	x	10

В результаті аналітичних розрахунків видно (табл. 2.15.), що інтегральна оцінка фінансового стану ТОВ «Агрофірма Березанка» у 2017 році склала 10 балів, що відповідає 6 класу і дозволяє оцінити фінансовий

стан компанії нижче нормального, що свідчить про низький рівень показників ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості.

Таким чином, фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Дана ж діяльність характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, які необхідні для нормального функціонування підприємства, доцільним їх розміщенням та ефективним використанням, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними та фізичними особами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю.

Отже, було виділено п'ять головних методів аналізу фінансового стану підприємства, до кожного з них подано перелік переваг і недоліків. Найбільш трудомісткими, як було виявлено в процесі аналізу є коефіцієнтний, комплексний та інтегральний методи. Також основним недоліком перерахованих методів є відсутність стабільної сукупності нормативних значень. Більш швидкими методами оцінки виступили беззбитковий та рівноважний методи. Хоча і вони мають свої недоліки, такі як неврахування деяких сторін діяльності підприємства, а саме: конкурентоспроможність, ділова активність, кредитоспроможність, тощо.

Таким чином, аналіз фінансового стану підприємства дає якісну та кількісну інформацію про його діяльність, яка необхідна для багатьох суб'єктів ринку.

В той же час з метою її достовірності, використання у процесі управлінських рішень доцільно використовувати коефіцієнтний або комплексний метод, адже вони є найбільш обширними і охоплюють всі сфери діяльності підприємства. Дані методи представляють підприємство і всі його зв'язки як взаємопов'язану систему рухів фінансових ресурсів, що дає змогу найширше оцінити його фінансовий стан.

Таким чином, в результаті використання інтегральної оцінки фінансового стану можливо побачити проблемні сторони фінансового стану підприємства та розробити заходи щодо підвищення ліквідності, платоспроможності, виявити резерви підвищення ефективності функціонування підприємства та попередити виникнення фінансової кризи.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Заходи по вдосконаленню фінансового стану підприємства

Конкурентне, ринкове середовище вимагає від підприємства постійного вдосконалення в усіх існуючих напрямках його діяльності. Для того щоб бути конкурентоспроможним, підприємство повинно мати конкурентні переваги, підсилювати власні сильні сторони та намагатись нівелювати вплив слабких сторін.

Основним засобом отримання конкурентних переваг є пошук шляхів підвищення ефективності власної діяльності, а як наслідок удосконалення фінансового стану підприємства, підвищення його платоспроможності, ліквідності та, як результат, збільшення його рентабельності.

Мета, яка полягає у пошуку та використанні шляхів удосконалення фінансового стану, – забезпечення зростання ринкової вартості підприємства в довгостроковому періоді.

Головним завданням є виявлення шляхів удосконалення фінансового стану за рахунок мобілізації внутрішніх, тобто власних, резервів підприємства, які в свою чергу можуть бути як явними, так і прихованими.

Пошук резервів, які можуть бути використані для покращення фінансового стану підприємства, проводиться шляхом ґрунтовного аналізу всіх складових господарської діяльності підприємства

Так, удосконалення фінансового стану ТОВ «Агрофірма Березанка» можливе за рахунок збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків. Підвищення розмірів вхідних грошових потоків відповідно можливе за рахунок:

- збільшення виручки від реалізації;

- продажу частини основних фондів;
- рефінансування дебіторської заборгованості.

Відповідно скорочення вихідних грошових потоків можливе за рахунок:

- зниження витрат, які відносяться на собівартість продукції;
- зниження витрат, які покриваються за рахунок прибутку.

Основним заходом покращення фінансового стану є збільшення виручки від реалізації. В свою чергу розмір виручки від реалізації залежить:

- від обсягів реалізації виготовленої продукції;
- від ціни одиниці продукції, що реалізується.

Приступаючи безпосередньо до SWOT-аналізу, побудуємо матриці вірогідностей/впливів для ТОВ «Агрофірма Березанка», в одній з яких позиціюємо виявлені чинники зовнішнього середовища, що роблять позитивний вплив на підприємство (можливості) (табл. 3.1.), в іншій – чинники зовнішнього середовища, що надають негативну дію на підприємство (загрози) (табл. 3.2.).

Такі матриці приведені у вигляді таблиць 3.1. та 3.2., які дозволяють отримати три оцінки міри значущості чинників для підприємства: високе, середнє, низьке.

Таблиця 3.1.

Матриця «вірогідність/вплив» для позиціонування можливостей зовнішнього середовища ТОВ «Агрофірма Березанка»

		Вірогідність		
1	2	3	4	
Дія	Висока	Середня	Слабка	
Сильне	1. Не повністю задоволений попит на продукцію 2. Стійкий попит на продукцію 3. Впровадження в нові сегменти ринку	1. Вдосконалення технології виробництва 2. Зниження цін на сировину і готову продукцію	1. Зниження податків і мит 2. Поява нових виробників	

Продовження табл. 3.1.

1	2	3	4
Помірне	1. Вільний вхід на ринок 2. Вдосконалення менеджменту	1. Розорення і відхід підприємств-виробників	1. Зміни переваг споживачів
Слабке	1. Невдала поведінка конкурентів	1. Відсутність зарубіжних конкурентів	1. Державна підтримка підприємств

Як бачимо з табл. 3.1., слабку вірогідність та слабкий вплив на підприємство має «державна підтримка підприємства», тобто вірогідність такої події є мала, але навіть якщо підприємство отримає державну підтримку, то її вплив на підприємство буде малим. На противагу вірогідність події «не повністю задоволеного попиту на продукцію» є високою і вплив на підприємство буде сильний.

Аналізуючи загрози зовнішнього середовища (табл. 3.2.), то можемо сказати, що вплив події «погіршення політичної обстановки» має низьку вірогідність та низький вплив на підприємство, проте «несприятлива економічна ситуація в країні» має вже високу вірогідність та матиме сильний вплив на підприємство.

Таблиця 3.2.

Матриця «вірогідність/вплив» для позиціонування загроз зовнішнього середовища ТОВ «Агрофірма Березанка»

		Вірогідність		
		Висока	Середня	Низька
Дія	Сильне	1. Несприятлива економічна ситуація в державі	1. Збої в постачаннях продукції	1. Поява товарів-субститутів 2. Поява нових фірм на ринку 3. Посилення конкуренції
	Помірне	1. Зниження рівня життя населення 2. Зростання податків і мит	1. Посилювання законодавства	1. Поява принципово нового товару 2. Скачки курсів валют 3. Зміна купівельних переваг
	Слабке	1. Зміна рівня цін	1. Зростання темпів інфляції	1. Погіршення політичної обстановки

Аналіз табл. 3.1, 3.2 дозволяє окреслити вірогідності та вплив як можливостей, так і загроз зовнішнього середовища, виділити групи найменш вірогідних факторів, факторів середньої вірогідності та найбільш вірогідних факторів, також у таблицях відображено відповідний вплив даних подій.

Для здобуття більш повної оцінки ситуації, необхідно отримані дані ранжувати в порядку убудування їх впливу та дії в табл. 3.3.

Таблиця 3.3.

Зовнішні можливості і загрози ТОВ «Агрофірма Березанка»

Можливості	Загрози
Вдосконалення технології виробництва	Зростання податків і мит
Стійкий попит на продукцію	Пониження рівня цін
Зниження податків і мит	Зростання темпів інфляції
Зниження цін на сировину і матеріали	Посилювання законодавства
Відсутність зарубіжних конкурентів	Зниження рівня життя населення
Не повністю задоволений попит на продукцію	Зміна купівельних переваг
Державна підтримка малих підприємств	Поява товарів-субститутів
Поліпшення рівня життя населення	Скачки курсів валют
Вдосконалення менеджменту	Несприятлива економічна ситуація в державі
Розорення і відхід фірм-виробників	Посилення конкуренції
Підвищення рівня цін	Поява нових виробників
Вільний вхід на ринок	Поява принципово нового товару
Впровадження в нові сегменти ринку	Збої в постачаннях продукції
Невдала поведінка конкурентів	Погіршення політичної обстановки

Як видно з табл. 3.3, можна визначити, які з певних зовнішніх чинників мають найбільший позитивний або негативний вплив на компанію.

Внутрішню структуру організації називають ще внутрішнім середовищем. До неї відносяться функціональні структури фірми, що забезпечують управління, розробку і тестування нових товарів, просування товарів до покупців, збут, обслуговування, взаємини з постачальниками і

іншими зовнішніми органами. У поняття внутрішнього середовища так само входять кваліфікація персоналу, система передачі інформації і так далі

Таким чином, аналіз внутрішнього середовища є управлінським обстеженням функціональних зон організації з метою визначення сильних і слабких сторін організації, представлених в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Сильні і слабкі сторони ТОВ «Агрофірма Березанка»

Сильні сторони	Слабкі сторони
Достатня популярність	Вузкий асортимент продукції
Імідж на ринку	Збої в постачанні
Фокусування на споживачі	Середній рівень цін
Високий контроль якості	Не упроваджена система ІСО-9000
Висока рентабельність	Не повна завантаженість виробничих потужностей
Зростання оборотних коштів	Слабка структура управління
Наявність джерела фінансування	Неучасть персоналу в ухваленні управлінських рішень
Сучасні технології виробництва	Вузька спеціалізація
Продумана стратегія у сфері діяльності	Непридатність продукції в інших областях
Висока кваліфікація персоналу	Слабкість в створенні нових видів продукції
Хороша мотивація персоналу	Застаріле устаткування
Конкурентоздатна цінова політика	Залежність від постачальників комплектуючих
Налагоджена збутова мережа	

Як бачимо з табл. 3.4., до сильних сторін можна віднести: достатню популярність підприємства, хорошу репутацію на ринку, високий контроль якості.

Отже, зведемо результати в загальну таблицю для SWOT-аналізу ТОВ «Агрофірма Березанка», використовуючи основні моменти зі списків слабких, сильних сторін підприємства, загроз і можливостей для нього.

Отже, мета організації – вихід на регіональні ринки. Для здійснення поставленого завдання керівництво ТОВ «Агрофірма Березанка» планує наступне:

- зміцнити свої позиції на ринку Києва;
- вийти на ринок міст Житомира та Одеси;
- налагодити виробництво на ринках інших регіонів;

На основі даних про організацію, можна побудувати наступну SWOT-таблицю (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

SWOT-таблиця ТОВ «Агрофірма Березанка»

	Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
Внутрішнє середовище	1. Відносно невеликий штат організації. 2. Молодий і перспективний колектив. 3. Гнучка політика керівництва. 4. Порівняно недорогі початкові матеріали. 5. Хороша репутація у клієнтів.	1. Брак власного устаткування. 2. Брак власної робочої сили. 3. Невеликий офіс. 4. Відсутність єдиного цеху. 5. Додаткові транспортні витрати. 6. Недостатньо високий прибуток.
	Можливості (O)	Загрози (T)
Зовнішнє середовище	1. Розширення виробничої лінії. 2. Вихід на нові ринки. 3. Налагодження роботи з постачальниками інших регіонів. 4. Вдосконалення технології виробництва. 5. Зниження податків і мит	1. Поява нових конкурентів. 2. Збільшення цін на матеріали. 3. Зростаючий конкурентний тиск. 4. Зниження репутації. 5. Банкрутство.

На основі отриманих даних можна визначити стратегії, які може використовувати ТОВ «Агрофірма Березанка» для успішного розвитку:

1. Сильні сторони (S).

а) можливості (O):

- стратегія концентрованого зростання. Можливий вихід на нові ринки.

Наприклад, доцільно відкрити виробництво у Житомирі;

- стратегія інтегрованого зростання, а саме зворотної вертикальної інтеграції. Достатньо ефективним буде придбання виробництв діючих постачальників. Подібна політика понизить надалі витрати компанії.

б) загрози (Т):

- стратегія концентрованого зростання. В даному випадку доцільно почати надавати ще одну послугу, наприклад, продаж рису. Подібний крок підвищить конкурентоспроможність, а, відповідно, збільшиться кількість клієнтів;

- стратегія інтегрованого зростання, а саме горизонтальної інтеграції. Придбання підприємств конкурентів. Це поліпшить виробничу базу, підвищить потужності фірми. На одного конкурента стане менше.

2. Слабкі сторони(W).

а) можливості (О):

- стратегія концентрованого зростання. Оскільки слабих сторін у ТОВ «Агрофірма Березанка» більше, ніж сильних, то найбільш ефективними є дії з посилення позицій на ринку. Сюди відноситься створення позитивного стійкого іміджу в Києві та області, збільшення кількості клієнтів та інше;

- стратегія скорочення витрат також є доцільною, оскільки прибуток у компанії невеликий, а ціни на матеріали ростуть. Передбачувані витрати потребуватимуть великих фінансових вкладень, тому зараз необхідно понизити планку витрат. Наприклад, пошук постачальників з більш низькими цінами.

б) загрози (Т):

- стратегія диверсифікованого зростання, а саме горизонтальної диверсифікації. ТОВ «Агрофірма Березанка» необхідно налагодити роботу з надання нової послуги;

- стратегія центрованої диверсифікації. ТОВ «Агрофірма Березанка» може почати надавати нову послугу на базі існуючих, наприклад, борошно інших сортів. Такі дії приведуть до збільшення прибутку без витрат на нове устаткування. Конкурентоспроможність також підвищиться.

Наступним етапом SWOT-аналізу є оцінка факторів внутрішнього середовища організації. Для цього використовують метод визначення профілю

внутрішнього середовища. Для кожного фактору приводиться експертна оцінка його вагомості.

Проведений аналіз факторів внутрішнього й зовнішнього середовища та ранжування їх по рівню впливу на діяльність організації дозволяє сформулювати конкретний перелік слабких і сильних сторін організації, а також загроз і можливостей. Встановлення зав'язків між найбільш впливовими слабкими і сильними сторонами організації, загрозами і можливостями зовнішнього середовища – заключний етап процесу SWOT-аналізу. Для встановлення взаємозв'язків будується матриця SWOT-аналізу (табл.3.6).

Таблиця 3.6.

Матриця SWOT-аналізу для ТОВ «Агрофірма Березанка»

Теперішні	Вплив											Майбутні
	Можливості					Загрози						
Сильні сторони	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		Можливості
S1	++	++	++	0	++	0	++	0	+	+	12	O1
S2	+	0	+	0	0	+	++	0	0	0	5	O2
S3	+	0	++	+	0	+	+	+	0	0	7	O3
S4	+	++	++	++	+	++	++	+	0	++	15	O4
S5	+	0	+	++	+	0	++	+	+	0	9	O5
Слабкі сторони												Загрози
W1	-	0	0	0	--	-	--	-	0	--	-10	T1
W2	--	-	-	--	0	0	-	0	0	0	-7	T2
W3	0	-	0	0	--	0	-	0	-	-	-6	T3
W4	--	-	--	-	0	0	-	-	-	--	-11	T4
W5	-	--	--	-	--	0	-	--	--	--	-15	T5
	0	-1	3	1	-2	2	3	-1	-2	-4	1	

На перетині SW з OT проставляється експертна оцінка їх взаємного впливу в балах. Підсумкова сума балів по рядках і стовпцях показує пріоритетність урахування того чи іншого чинника при формуванні стратегії.

За підсумками SWOT-аналізу складається матриця стратегічних заходів [8]:

SO - заходи, які необхідно провести, щоб використовувати сильні сторони для збільшення можливостей компанії;

WO - заходи, які необхідно провести, долаючи слабкі сторони і використовуючи представлені можливості;

ST - заходи, які використовують сильні сторони організації для запобігання загроз;

WT - заходи, які мінімізують слабкі сторони для запобігання загроз.

Отже, можна відзначити, що найбільш переважною для компанії ТОВ «Агрофірма Березанка» на даному етапі розвитку є стратегія посилення позицій на ринку Києва та області. Це обумовлено тим, що у фірми ще не вистачає потужності для виходу на нові регіональні ринки. Але при цьому у компанії все-таки існує ряд переваг, завдяки яким вона є досить сильним конкурентом в своєму регіоні. Тому слід укріпити свої позиції перед таким значним кроком, як вихід на нові ринки. Вибрана стратегія, безумовно, частково веде до досягнення поставленої планки.

Для ТОВ «Агрофірма Березанка» після проведеного аналізу найбільш значимими і вірогідними виявилися можливості розширення частки ринку, розширення асортименту.

Після позиціювання загроз було виявлено, що:

1. До критичного стану підприємство можуть привести або вихід в галузь великого числа конкурентів і перемикання споживачів на продукцію підприємств конкурентів.

2. До руйнування підприємства або її виходу з галузі може привести обмежувальна політика державних органів, наприклад, збільшення зборів, зростання податків, посилювання регулювання рівня цін на продукцію, примусова реалізація продукції для соціальних об'єктів за заниженими цінами. Стратегія має бути направлена на максимальне використання можливостей, що надаються, і максимально можливий захист від загроз.

Таким чином, розглянувши можливості ТОВ «Агрофірма Березанка», його слабкі і сильні сторони, провівши аналіз загроз, витікаючих із зовнішнього середовища, можна визначити стратегію підприємства, при цьому спираючись на меті організації. Стратегію розглядатимемо в контексті

реалізації проекту підприємства по розширенню ринку збуту в Київській області. Спочатку передбачалося, що на даному сегменті ринку конкуренція дуже висока. В результаті SWOT-аналізу з'ясувалося, що якщо надалі конкуренція на даному сегменті ринку посилиться, то має бути переглянута стратегія підприємства.

Оскільки підприємство збирається збільшити обсяг виробництва і захопити весь сегмент, що залишився на ринку, на якому в майбутньому передбачається конкуренція, то для нього найкращою буде комбінована стратегія, націлена на вирішення своїх конкурентних переваг і передбачення глибшого проникнення і географічного розвитку ринку, з подальшою вертикальною інтеграцією вгору. Це можна сформулювати таким чином:

- мінімізувати витрати і тим самим укріпити свою конкурентну позицію;
- удосконалити реалізацію в тих районах області, в яких вона вже налагоджена;
- проводити активну рекламну компанію своєї продукції, потім вийти на нові ринки збуту, уклавши договори з організаціями.

Таким чином, провівши SWOT-аналіз діяльності ТОВ «Агрофірма Березанка», виявилися помилки в стратегії підприємства, які могли б привести до невдачі проекту. Матриця SWOT-аналізу допомогла поглянути на сильні і слабкі сторони підприємства, проаналізувати можливості і загрози зовнішнього середовища, і в результаті створити нову стратегію діяльності підприємства.

При стратегічному плануванні перевагу необхідно віддати стратегії концентрованого зростання (концентрації зусиль). На відміну від стратегій лідерства по витратах і диференціації стратегії концентрації зусиль (стратегії ніші) орієнтовані на вузьку частину ринку. Цільовий сегмент або ніша можуть бути визначені, виходячи з географічної унікальності, особливих вимог до використання товару або його особливих характеристик, які привабливі лише для даного сегменту.

Конкурентна перевага ТОВ «Агрофірма Березанка» може бути досягнута пропозицією споживачам даного сегменту продуктів (послуг), відмінних від конкурентів і більш повно задовольняючих вимогам покупців цієї цільової групи. З врахуванням вибраної дороги досягнення конкурентної переваги необхідно планувати сфокусовану стратегію диференціації.

Сфокусована стратегія є привабливою для ТОВ «Агрофірма Березанка» тому що виконуються наступні умови:

- ТОВ «Агрофірма Березанка» може захистити себе від конкурентів в майбутньому, завдяки доброзичливості покупців до її здібностей в обслуговуванні (задоволенні вимог) покупців цільового сегменту.

Таким чином, провівши SWOT-аналіз діяльності ТОВ «Агрофірма Березанка», виявилися помилки в стратегії підприємства, які могли б привести як до невдачі проекту, так і до краху підприємства в цілому. Матриця SWOT-аналізу допомогла поглянути на сильні і слабкі сторони підприємства, проаналізувати можливості і загрози зовнішнього середовища, і в результаті створити нову стратегію діяльності підприємства. Таким чином, найбільш прийнятними для ТОВ «Агрофірма Березанка» в даний час є стратегії концентрації зусиль (стратегії ніші).

Отже, виробляючи стратегії, слід пам'ятати, що можливості і загрози можуть переходити в свою протилежність. Так, невикористана можливість може стати загрозою, якщо її використовує конкурент. Таким чином для ТОВ «Агрофірма Березанка» необхідна така стратегія, де будуть збільшені внутрішні сили і зовнішні можливості підприємства, і де слід скоротити слабкі внутрішні сторони фірми і по можливості пом'якшити негативний вплив зовнішніх загроз.

Загалом удосконалення фінансового стану підприємства можливе шляхом підвищення результативності розміщення та використання ресурсів підприємства. При цьому забезпечується розвиток виробництва чи інших сфер діяльності на основі зростання прибутку й активів, при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності.

3.2. Планування основних показників фінансового стану підприємства

В сучасних умовах форми фінансових відносин терплять серйозні зміни. Під час становлення ринку і підприємництва в Україні відбувалось не тільки роздержавлення економіки, приватизація підприємств, їх демонополізація для складання вільного економічного сектору, розвиток конкуренції, лібералізація цін і зовнішньоекономічних зв'язків підприємств, але й фінансове оздоровлення господарських суб'єктів, утворення адекватної системи фінансових відносин. Фінанси підприємства, будучи частиною загальної системи фінансових відносин, характеризують процес утворення, розподілу і використання доходів на підприємствах різних галузей народного господарства і відображають їх фінансовий стан платоспроможності. Для рішення будь якої фінансової задачі, необхідно спочатку її чітко сформулювати і встановити строки, тому що ефективна діяльність підприємств в умовах ринкової економіки можлива лише за умови розробки планів розвитку, фінансових планів та виробничих програм. Розробка та обґрунтування фінансових планів підприємства здійснюється на основі системи прогресивних технікоекономічних норм і нормативів, організаційних умов роботи в плановому періоді. Також, значною мірою ефективна діяльність підприємств залежить від того, наскільки достовірно вони передбачають дальню і ближню перспективу свого розвитку, тобто від прогнозування. Тому однією з головних задач фінансового менеджменту є поточне планування та прогнозування грошових потоків, які забезпечують здійснення своєчасних платежів кредиторам і постачальникам, безперервно підтримують задовільну поточну ліквідність і платоспроможність, дозволяють розробити варіанти оптимальної структури балансу, що є необхідною умовою довгострокового успішного існування підприємства.

Основою механізму управління політикою платоспроможності підприємства в системі його елементів є планування комплексу показників

фінансового стану підприємства. В процесі планування визначаються основні показники ліквідності активів, фінансової стійкості та ділової активності фінансових менеджерів підприємства.

Одним із методів прогнозування фінансового стану підприємства є метод складання прогнозного балансу підприємства. Вихідні дані будуть наступними:

1. Період прогнозування складає три місяці: січень, лютий, березень;
2. Очікуваний обсяг реалізації – 21124480 грн.;
3. Розрахунки з покупцями здійснюються на таких умовах, що 40% продаж сплачуються терміново, термін надання кредиту 30 днів, закупівельна вартість товару складає 85% товарообігу, витрати обігу – 6% товарообігу; середній термін оборотності капіталу, вкладеного у оборотні активи – 75 днів;
4. Закупівля товарів здійснюється на наступних умовах: обсяг кредиту від постачальників у середньому складає 60% купівельної вартості товарів; середній термін надання товарного кредиту – 40 днів; товарно-матеріальні цінності, що надходять на умовах термінової або попередньої оплати складають у середньому 40% закупівель;
5. Середній запас товарів на складі відповідає їх потребі на півтора місяці, обсяг закупівлі товарів відповідає їх потребі за досліджуваний період; сума власного капіталу (ВК) складає 451000 грн.;
6. Довгострокові активи повністю сформовані за рахунок ВК;
7. Сума необоротних активів складає 1579000 грн.
8. Поточні зобов'язання за розрахунками з одержаних авансів, з бюджетом, з позабюджетних платежів, зі страхування, з оплати праці, з учасниками, із внутрішніх розрахунків сплачуються наступним чином: 70% терміново, 30% – з виникненням заборгованості, середній термін якої складає 30 днів;

9. З урахуванням наявних зобов'язань, термін сплати яких настав або настає у наступному періоді, сума платежів постачальникам має складати 1282000 грн.;

10. Витрати обігу, які припадають на залишок нереалізованих товарів на кінець звітного періоду складають 32000 грн., середній відсоток витрат обігу, який припадає на залишок товарів – 4%.

З наведених даних випливає, що термін погашення зобов'язань перед постачальниками настає раніше, ніж відбувається обіг коштів, вкладених у оборотні активи. Для заготовлення товарно-матеріальних цінностей потрібно залучення додаткового капіталу, який відповідає 40% купівельної вартості з урахуванням того, що 60% придбаних товарів надходять на умовах післяплати.

Для того, щоб побудувати прогнозний баланс, потрібно:

1. Визначити максимально можливу величину запозиченого капіталу;
2. Розрахувати прогнозну величину власного оборотного капіталу, оцінивши з цією метою наступні зміни у власному капіталі та необоротних активах;
3. Скласти узагальнений баланс виходячи з основних аналітичних групувань: власний та запозичений капітал, необоротні та оборотні активи;
4. Деталізувати склад та розмір статей активів та пасивів на основі результатів підсумкового аналізу періоду обороту статей балансу та структурного аналізу балансу;
5. Проаналізувати прогнозний баланс с точки зору його ліквідності.

Щоб визначити максимально можливу величину запозиченого капіталу, яка може бути залучена підприємством, потрібно розрахувати величину кредиторської заборгованості. З цією метою виконаємо наступні розрахунки:

1. Визначимо закупівельну вартість товару (ЗВТ):

$$\text{ЗВТ} = (21124480 \cdot 85) / 100 = 17935000 \text{ грн.}$$

2. Розрахуємо витрати обігу (ВО) та суму прибутку від реалізації (П):

$$BO = (21124480 \cdot 6) / 100 = 1266000 \text{ грн.}$$

$$П = 21124480 - 17935000 - 1266000 = 1899000 \text{ грн.}$$

3. Отримаємо очікуване значення власного оборотного капіталу (ВОК):

$$ВОК = 451000 + 1899000 = 2350000 \text{ грн.}$$

4. Розрахуємо суму кредиторської заборгованості (КЗ):

$$КЗ = (ВОК / (Тоа - Ткз)) \cdot Ткз \quad (3.1)$$

де Тоа – середній термін оборотності капіталу, вкладеного у оборотні активи; Ткз – середній термін надання товарного кредиту.

$$КЗ = (2350000 / (75 - 40)) \cdot 40 = 2685714,0 \text{ грн.}$$

Узагальнений прогнозний баланс має наступний вигляд (табл.3.7):

Таблиця 3.7

Узагальнений прогнозований баланс ТОВ «Агрофірма Березанка», грн.

Активи		Пасиви	
Необоротні активи	1579000	Власний капітал	17481286
Оборотні активи	18588000	Запозичений капітал	2685714
Баланс	20167000	Баланс	20167000

Таким чином, максимально можлива сума зобов'язань виходячи з очікуваного значення власного капіталу складає 2685714 грн., а сума власного капіталу становитиме 17481286 грн.

Скористаємось факторно-аналітичним методом, та розрахуємо доходи підприємства через темпи росту 2016 року в порівнянні з 2015 роком, оскільки у 2017 році присутні збитки, а витрати розрахуємо через рівні витрат.

Таблиця 3.8.

Прогноз балансу за тенденціями 2016 року в порівнянні з 2015р., тис.грн.

Показник	2015	2016	2017	2018
Основні засоби:	616.3	1527.0	3540.5	8209.0
Усього за розділом I	616.3	1527.0	3540.5	8209.0
II. Оборотні активи	1300.8	3228.7	3601.4	4017.1
Запаси:	684.5	1701.7	60.9	151.4
Гроші та їх еквіваленти	24.7	123.4	11.2	56.0
Витрати майбутніх періодів	643.4		2284.6	
Усього за розділом II	1411.9	1825.1	2453.5	207.4
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
Баланс	2028.2	3352.1	5994.0	8416.4
Пасив				
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1.0	1.0	1.0	1.0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	152.8	381.2	-300.2	951.0
Неоплачений капітал				
Усього за розділом I	153.8	382.2	-299.2	952.0
Інші поточні зобов'язання	1001	2969.9	4939.5	14655.2
Усього за розділом III	1874.4	2969.9	6293.2	14655.2
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття				
Баланс	2028.2	3352.1	5994	15607.2

Як бачимо з табл. 3.8., у підприємства низький показник найліквідніших активів, а саме гроші та їх еквіваленти, оскільки у 2017 році цей показник був на низькому рівні. Також у 2017 році значно зменшились запаси в порівнянні з 2016 роком, а отже прогнозований показник по тенденціям теж буде невеликий. Проте значно зросли інші поточні зобов'язання, оскільки такий зріс спостерігався у 2016 році.

Таблиця 3.9.

**Прогноз фінансових результатів за тенденціями
2016 року в порівнянні з 2015 р., тис. грн.**

Показник	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1526.9	6953	4639	21124.5

Продовження табл. 3.9.

1	2	3	4	5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1339.7	4659.5	4522.3	15728.6
Валовий:				
прибуток	186.6	2293.5	116.7	5395.8
збиток				
Інші операційні доходи				
Адміністративні витрати				
Витрати на збут				
Інші операційні витрати	3.9	2065.1	798.1	957.7
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
прибуток	183.3	228.4		4438.1
збиток			-681.4	
Інші фінансові доходи				
Інші доходи				
Фінансові витрати				
Втрати від участі в капіталі				
Інші витрати				
Фінансовий результат до оподаткування:				
прибуток	183.3	228.4		4438.1
збиток			-681.4	
Витрати (дохід) з податку на прибуток				1109.5
Чистий фінансовий результат:				
прибуток	183.3	228.4		3328.6
збиток			-681.4	

Як видно з табл. 3.9., закладаючи темпи росту 2016 року для чистого доходу та собівартості продукції отримуємо доволі високий показник валового прибутку. Інші операційні витрати заклали на рівні 20%, оскільки їх темп росту у 2016 році складає 52951,28%, тобто в 529,5 разів збільшились інші операційні витрати підприємства у 2016 році. Проте за рахунок високого валового прибутку фінансовий результат до оподаткування є також високим.

Використаємо програмно-цільові методи та розрахуємо точку мінімального рівня рентабельності, а також сам рівень рентабельності.

При плануванні виробництва беззбиткових об'ємів продукції ТОВ «Агрофірма Березанка» нами виконаний розрахунок межі беззбитковості на 2018 рік на прикладі такого виду продукції як борошно за методикою табл.

3.10., в якій і представимо результати розрахунків. Ця ситуація є найбільш прогнозованою та ймовірною, з огляду на розвиток підприємства в динаміці за три попередні роки.

Таблиця 3.10

Визначення безбиткового обсягу виробництва і реалізації борошна

Показники	2018 рік
Кількість реалізованої продукції, т.	15
Загальні витрати, тис. грн.	601,2
в т.ч. постійні витрати	235,6
змінні витрати	$601,2 - 235,6 = 365,6$
Частка постійних витрат, %	$235,6 / 601,2 * 100 = 39,19$
Собівартість 1т. реалізованого борошна, тис. грн.	$601,2 / 15 = 40,08$
Витрати на збут 1 т. продукції, грн.	0,16
Повна собівартість 1 т реалізованого борошна, тис. грн.	$40,08 + 0,16 = 40,24$
Виробничі витрати з розрахунку на 1т продукції, тис. грн.	40,08
а) постійні витрати	$40,08 * 39,19 / 100 = 15,71$
б) змінні витрати	$40,08 - 15,71 = 24,37$
Ціна реалізації одиниці продукції, грн..	48,10
Маржинальний дохід від одиниці продукції, грн.	$48,10 - 24,37 = 23,72$
Безбитковий обсяг виробництва продукції, тонн	6
Виручка при безбитковому виробництві продукції, грн.	$48,10 * 6 = 288,58$
Фактична виручка від реалізації продукції, грн.	$48,10 * 15 = 721,44$
Критична ціна, грн.	40,08
Рентабельність, %	120,0

Виконаний розрахунок на 2018 рік показав, що межа безбиткового обсягу реалізації продукції склала всього 6 тонн, а рівень рентабельності виробництва даного виду продукції – 120,0 %.

Таким чином, розроблені рекомендації дозволяють враховувати фінансові можливості підприємства, об'єктивно оцінювати характер внутрішніх та зовнішніх факторів, фінансову стратегію забезпечення відповідності його фінансово-економічних можливостей, забезпечувати планові показники фінансового стану платоспроможності підприємства як в поточному періоді, так і на перспективу.

3.3. Оцінка фінансового стану підприємства із врахуванням розроблених рекомендацій

Першочерговим етапом у покращання фінансового стану підприємств є пошук оптимального співвідношення власного і позикового капіталу, яке б забезпечило мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності власного капіталу. Оптимізація ліквідності підприємства реалізується за допомогою оперативного механізму фінансової стабілізації – системи заходів, спрямованих, з одного боку, на зменшення фінансових зобов'язань, а з іншого, на збільшення грошових активів, що забезпечують ці зобов'язання. Фінансові зобов'язання підприємство може зменшити за рахунок: зменшення суми постійних витрат (зокрема витрат на утримання управлінського персоналу); зменшення рівня умовно-змінних витрат; продовження строків кредиторської заборгованості за товарними операціями; відтермінування виплат відсотків. Збільшити суму грошових активів можна за рахунок: рефінансування дебіторської заборгованості (шляхом факторингу, врахування та дисконтування векселів, форфейтингу, примусового стягнення); прискорення оборотності дебіторської заборгованості (шляхом скорочення термінів надання комерційного кредиту); оптимізація запасів товарно-матеріальних цінностей (шляхом встановлення нормативів товарних запасів методом техніко-економічних розрахунків); скорочення розмірів страхових, гарантійних та сезонних запасів на період перебування підприємства у фінансовій кризі.

В умовах конкурентного середовища актуальності набуває оптимізація збутової політики підприємства. Підприємству необхідно активізувати політику в галузі маркетингу з метою просування своєї продукції, яка фактично за рахунок високої якості та ціни, нижчої від середньо галузевої є конкурентноспроможною. Важливими для вирішення є питання реклами, упаковки, випуску високоякісної сувенірної продукції, фірмова торгівля, стимулювання збуту різними шляхами. Правильний підхід до просування

продукції виробників товарів дозволить збільшити реалізацію продукції, що створить реальні передумови для виходу підприємства з фінансовоекономічної кризи.

Доцільно також звернути увагу на те, що для покращання свого фінансового становища виробники товарів та послуг повинні реалізовувати всю продукцію, що застоюється на складах. Для розширення ринків збуту підприємство може створити пункти роздрібної торгівлі. Це призведе до збільшення прибутку та збільшення оборотності капіталу. Впровадження цього проекту звичайно ж не вирішує існуючих фінансових проблем, але дозволить скоротити термін реалізації товару та прискорити розрахунки з кредиторами.

Конкурентоспроможність на ринку збуту можна досягти шляхом зниження собівартості продукції, за рахунок впровадження нової техніки, технологій, раціональнішого використання як матеріальних, так і трудових ресурсів, зменшення питомої ваги постійних витрат в собівартості продукції, адже зниження собівартості продукції прямо пропорційно впливає на збільшення прибутку підприємства.

Ще одним напрямком покращання фінансового стану підприємства є збільшення грошових коштів на розрахунковому рахунку підприємства, що збільшить коефіцієнт абсолютної ліквідності і дозволить підприємству брати довго- і короткострокові позики в банку для фінансування поточної діяльності, які видаються лише платоспроможним підприємствам, в яких коефіцієнт абсолютної ліквідності відповідає нормі. Збільшення грошових коштів можна забезпечити за рахунок реалізації зайвих виробничих і невиробничих фондів, здачі їх в оренду.

Наступним напрямком покращання фінансового стану підприємства може стати виробництво і розробка нових видів продукції, яка зацікавить споживачів, а також отримання ліцензій на виробництво “ходових” товарів, що дасть змогу стабілізувати і покращити фінансовий стан підприємства.

Фінансовий стан підприємства не може бути стійким, якщо воно не отримує прибутку у розмірах, що забезпечують необхідний приріст фінансових ресурсів, спрямованих на зміцнення матеріально-технічної бази підприємства та її соціальної сфери. Інформація про фінансовий стан підприємства надзвичайно важлива як для керівництва підприємства, так і для інвесторів. Тому заслуговує на увагу проблема щодо інформаційного забезпечення підприємства. Достовірність даних про фінансовий стан підприємства є важливою умовою для прийняття правильних управлінських рішень [8].

З огляду на наявний фінансовий стан ТОВ «Агрофірма Березанка», на планові періоди пропонуємо наступні напрямки покращення фінансового стану підприємства:

1. При розробці прогнозного руху грошових коштів спрямувати його в основному на підвищення рівня фінансової стійкості і підвищення рівня рентабельності, для чого необхідно збільшити частку довгострокових кредитів у пасиві балансу при одночасному зменшенні поточних зобов'язань, що дасть можливість більш широкої фінансової маневреності протягом аналізованого періоду.

2. Капітальні інвестиції спрямувати на покращення стану основних виробничих засобів, тобто поновлення існуючого парку устаткування, але не збільшуючи його, що дасть реальну можливість зменшити собівартість одиниці продукції; така умова є підґрунтям для збільшення обсягів реалізації і створення конкурентоспроможної продукції.

Розрахуємо доцільність інвестиційного проекту, який буде включати в себе капітальне оновлення основних засобів.

Доцільно подати розрахунок економічної ефективності запропонованого проекту, шляхом порівняння дисконтованих грошових потоків та інвестицій. Для цього обчислимо значення основних показників доцільності інвестицій, взявши за основну ставку дисконту (мінімальну вимогу до доходності проекту) 22 % та 45 %. Значення розрахованих

показників представлено у табл. 3.11.

Таблиця 3.11.

Розрахунок чистої вартості проекту використання комплексної системи синтезу ТОВ «Агрофірма Березанка»

Параметр	Значення параметру на розрахункову дату						Разом
	грн. 1-го року	кін. 1-го р.	кін. 2-го р.	кін. 3-го р.	кін. 4-го р.	кін. 5-го р.	
Обсяг грошового потоку, CF, тис. грн.	0	76.5	67.0	56.1	42.8	29.7	272.1
Обсяг інвестиційних вкладень, I, тис. грн.	168.5	0	0	0	0	0	168.5
Розрахунок показника NPV за дисконтної ставки у 22 %							
Коефіцієнт дисконтування, α_i	1,000	0,820	0,672	0,551	0,451	0,370	-
Дисконтовані грошові потоки, $CF * \alpha_i$ тис.грн.	0	62.73	45.02	30.91	19.30	11.00	168.96
Дисконтовані інвестиції, $I * \alpha_i$ тис. грн.	168.5	0	0	0	0	0	168.5
Чиста приведена вартість проекту, кумулятивно, NPV_i тис. грн.	-168.5	-105.77	-60.75	-29.84	-10.54	0.46	-
Розрахунок показника NPV за дисконтної ставки у 45 %							
Коефіцієнт дисконтування, k_d	1,000	0,690	0,476	0,328	0,226	0,156	-
Дисконтовані грошові потоки, $CF * K_d$ тис.грн.	0	52.79	31.89	18.41	9.67	4.63	117.39
Дисконтовані інвестиції, $I * K_d$ тис.грн.	168.5	0	0	0	0	0	168.5
Чиста приведена вартість проекту, кумулятивно, NPV_i тис.грн.	-168.5	-115.71	-83.82	-65.41	-55.74	-51.11	-

Отже, з огляду на наведені вище розрахунки в табл. 3.11., за розміру дисконтної ставки 22 % отримано позитивне значення показника чистої теперішньої вартості проекту ($NPV_{\text{при } R=22\%} = 0,46$ тис.грн.), що свідчить про ефективність інвестицій. Далі, на основі наведеної вище табл. 3.11. обчислимо також інші показники доцільності впровадження проекту, такі як:

- індекс доходності інвестицій [49]:

$$PI = \frac{\sum_{i=1}^n CF_i * k_{di}}{\sum_{i=1}^n I_i * k_{di}} = \frac{168,96}{168,5} = 1,01$$

(3.2.)

Таке значення свідчить про економічну вигідність проекту адже індекс доходності (1,01) більший за 1;

- термін окупності [49]:

$$TR = \frac{\sum_{i=1}^n I_i \times k_{di}}{CF_i \times k_{di} / m} = \frac{168.5}{168.96} \approx 0,99 \text{ роки} \quad (3.3.)$$

Таке значення свідчить про економічну вигідність проекту адже термін окупності (0,99 роки або 362 дні) менше за час, протягом якого проект дає грошові потоки (5 років);

- внутрішня норма доходності (фактична доходність) проекту оновлення основних засобів для ТОВ «Агрофірма Березанка» [49]:

$$IRR = 22 + \frac{0,46}{0,46 + |-51,11|} * (45 - 22) \approx 22,21\% \quad (3.4.)$$

Отже, за розрахунками, фактична прибутковість проекту (22,21 %) перевищує мінімально необхідну (22%), що свідчить про вигідність реалізації проекту.

3. Отримати додаткові кошти від реалізації техніки, устаткування та обладнання, яке знаходиться у пасивному стані, тобто не використовується у основному виробничому процесі, хоч і призначене для цього, що дасть можливість зробити баланс менш важким.

4. Провести глибоку ревізію діяльності, інвентаризацію статей балансу, детально вивчити склад матеріальних цінностей, особливості готової продукції, дебіторської заборгованості та розробити заходи для її стягнення.

5. Виявити і ліквідувати втрати і збитки на підприємстві, їх причини і перебудувати технологічний процес виробництва таким чином, щоб звести їх до мінімуму.

6. Розглянути впровадження нових технологій, та варіантів більш економічного розміщення виробничих потужностей.
7. Скорочення витрат - дієвий інструмент, яким підприємство може скористатися для стабілізації фінансового становища. Очевидно, що для того, щоб підвищити рентабельність продажів і надалі збільшити приплив коштів, необхідно знизити витрати. У рамках цього використовується нормування всіх статей витрат і твердий контроль виконання встановлених нормативів. Такий підхід принесе відчутні результати, дозволяючи утримати витрати фермерського господарства на заданому рівні.
8. Горизонтальна та вертикальна інтеграція. Горизонтальна інтеграція передбачає пошук можливостей здійснення закупівель разом із іншим покупцем. Збільшення обсягів закупівлі дозволить отримати знижки. Вертикальна інтеграція передбачає більш тісну роботу з ключовими постачальниками сировини й матеріалів, а також проведення моніторингу цін на сировину, виходу на ринкових потенційних постачальників як альтернативу більш дорогим матеріалам.
9. Аналіз можливостей передачі на аутсорсинг дорогих процесів. Слід виділити, що вигідно робити самостійно і що дешевше закуповувати в інших виробників.
10. Перегляд організаційної структури на предмет виключення зайвих рівнів управління.
11. Оптимізація та удосконалення системи оподаткування.
12. Жорсткість кадрової політики.
13. Впровадити систему інформації, яка б могла своєчасно, достовірно, повно і систематично надавати керівним органам підприємства необхідну інформацію про зовнішні та внутрішні умови, інформацію про реальний економічний стан на підприємстві; Визначити конкретні вимоги до системи управління підприємством, умови забезпечення об'єктивної оцінки недоліків у керівництві, практичної діяльності та кваліфікації керівного персоналу; вдосконалити методи управління підприємством на основі

правильного добору керівників, підвищення рівня їх загальної і спеціальної освіти, а також шляхом застосування колективних форм керівництва підприємством.

Тобто, загалом можна сказати, що ТОВ «Агрофірма Березанка» у своїй діяльності на перспективу повинно орієнтуватися на таку політику по покращенню фінансового стану і підвищення рівня фінансової стійкості, при якій основна діяльність буде прибутковою при одночасній максимальній віддачі всіх елементів, тобто підвищення рівня рентабельності продукції за рахунок зниження собівартості і збільшення обсягів її реалізації.

Неминуче мають відбуватися якісні зміни в управлінні підприємством шляхом активної, зорієнтованої на майбутнє стратегії, побудованої на зв'язку між намаганням забезпечити прибутковість і додержати стабільності фінансових процесів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Особливої актуальності, своєчасна оцінка фінансового стану із застосуванням адекватних методів, набуває в умовах розгортання кризових явищ в економіці, коли підприємство для забезпечення фінансової стабільності має забезпечити необхідний потенціал у протистоянні негативного впливу зовнішнього середовища.

Сьогодні головною проблемою ефективного функціонування підприємств України є відсутність комплексної системи оцінки фінансового стану підприємств, яка б справді допомагала керівництву підприємства виявляти больові точки та ухвалювати правильні управлінські рішення.

Можна зазначити, що фінансовий стан в ринковій економіці є головною метою і найважливішим критерієм ефективності господарської діяльності будь-якого підприємства. Фінансовий стан підприємства – це найважливіша характеристика його ділової активності та надійності. Ефективна оцінка фінансового стану підприємства є запорукою його успішної діяльності.

В роботі було проаналізовано економічну сутність поняття «управління фінансовим станом» підприємства. Розглянуто думки різних вчених, включаючи вітчизняних та зарубіжних авторів. Досліджені мета та завдання фінансового стану підприємства.

Важливе значення у реалізації завдань оцінки фінансового стану підприємства має його інформаційне забезпечення. Однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства є фінансова стійкість. Вона формується під час всієї господарської діяльності. Фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів, при якому підприємство, вільно маневруючи грошовими коштами, здатне шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервний процес виробничої діяльності, а також його розширення і оновлення. Найвищу фінансову стійкість мають підприємства,

які використовують тільки власний капітал (їх коефіцієнт автономії дорівнює одиниці). Однак, це обмежує темпи їх розвитку (оскільки не може забезпечити формування необхідного додаткового обсягу активів в періоди сприятливої кон'юнктури ринку), і вони не використовують фінансової можливості приросту прибутку на вкладений капітал.

В роботі досліджено методичні основи оцінки показників фінансового стану підприємства, сформовано основні групи показників фінансового стану.

На прикладі ТОВ «Агрофірма «Березанка» досліджено обсяг та склад фінансових показників в динаміці. Можна зробити висновок про те, що на підприємстві в 2017 році відбувся спад реалізації продукції, що негативно вплинуло на чистий дохід та відповідно на чистий прибуток підприємства, також це вплинуло на розділ пасивів «Власний капітал», оскільки підприємство мало непокритий збиток. Динаміка в 2016 році загалом позитивна у порівнянні з 2015 роком.

Узагальнюючи проведені розрахунки можемо констатувати, що ТОВ «Агрофірма «Березанка» спостерігається позитивна динаміка абсолютних показників з 2015 року до 2016, та дещо негативна їх динаміка у 2017 році в порівнянні з 2016. Це пов'язано зі зменшенням валового прибутку, за рахунок зменшення чистого доходу від реалізації продукції. Загалом ситуація із станом ліквідності та платоспроможності є незадовільною. Так, більшість коефіцієнтів значно менше нормативних значення, або зовсім від'ємні та мають до того ж негативну динаміку за розглянутий період 2015–2017 рр. Також негативним явищем на підприємстві є відсутність власного оборотного капіталу, оскільки власний капітал має невелике абсолютне значення, а необоротні активи навпаки маю більше абсолютне значення. Це свідчить про те, що оборотні активи фінансуються лише за рахунок позикового капіталу. Внаслідок цього підприємство має деякі проблеми з ліквідністю, а отже в майбутньому це може бути підставами для відмови у кредитуванні.

Розроблені рекомендації для ТОВ «Агрофірма Березанка» дозволяють враховувати фінансові можливості підприємства, об'єктивно оцінювати характер внутрішніх та зовнішніх факторів, фінансову стратегію забезпечення відповідності його фінансово-економічних можливостей, забезпечувати планові показники фінансового стану платоспроможності підприємства як в поточному періоді, так і на перспективу.

Закладаючи темпи росту 2016 року для чистого доходу та собівартості продукції отримуємо доволі високий показник валового прибутку. Інші операційні витрати заклали на рівні 20%, оскільки їх темп росту у 2016 році складає 52951,28%, тобто в 529,5 разів збільшились інші операційні витрати підприємства у 2016 році. Проте за рахунок високого валового прибутку фінансовий результат до оподаткування є також високим.

Використаємо програмно-цільові методи та розрахуємо точку мінімального рівня рентабельності, а також сам рівень рентабельності.

При плануванні виробництва беззбиткових об'ємів продукції ТОВ «Агрофірма Березанка» нами виконаний розрахунок межі беззбитковості на 2018 рік. Виконаний розрахунок на 2018 рік показав, що межа беззбиткового обсягу реалізації продукції склала всього 6 тонн, а рівень рентабельності виробництва даного виду продукції – 120,0 %.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аванесова Н. Е. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом : теоретико-методичні засади : монографія / Н. Е. Аванесова, О. В. Марченко ; Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. – Харків : Щедра садиба плюс, 2015. – 195 с.
2. Безбородова Т. В. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану/Безбородова Т. В.//Економіка. Управління. Інновації. Випуск. – 2014. – №. 1. – С. 11.
3. Бержанір І.А., Вінницька О.А., Гвоздей Н.І. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства / І.А. Бержанір, О.А. Вінницька, Н.І. Гвоздей // Молодий вчений. – 2018. – №2(54). – с. 682–686.
4. Брунгільд С. Управління дебіторською заборгованістю: навч.посібник / Світлана Брунгільд.,– Litres, 2017. – 591 с.
5. Букало Н. А. Ефективна система управління дебіторською заборгованістю, як основний фактор впливу на платоспроможність і ліквідність підприємства / Н.А. Букало, В. В. Ляшук // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. – 2014. – Вип. 11(2). – С. 44–70.
6. Бутинець Ф. Ф. Шляхи удосконалення обліку розрахунків з контрагентами / Бутинець Ф.Ф.//Економічна теорія та історія економічної думки. – 2015. – С. 72.
7. Бланк И.А. Управление активами и капиталом предприятия. / И.А. Бланк. – К.: Ника–Центр, Эльга, 2003. – 448с.
8. Бланк І.О., Ситник Г.В. Управління фінансами підприємства: підручник. / І.О. Бланк, Г.В. Ситник – Київ: Київ. нац. торг.–екон. ун–т, 2006.–780 с.
9. Вишневська О. М. Сутність і особливості фінансового прогнозування діяльності підприємства / Вишневська О. М., Колодій І. П. //Фінансовий простір. – 2015. – №. 1. – С. 63–68.

10. Ванькович Д.В. Організація системного підходу в управлінні фінансовими ресурсами / Д.В. Ванькович. // Регіональна економіка. – 2001. – №3. – С. 225–231.
11. Волкова Н.А. Економічний аналіз: навч. посібник. /Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін. – Одеса: ОНЕУ, ротапінт. – 2015. – 310с.
12. Давиденко Н.М. Антикризове фінансове управління на підприємстві / Н. М. Давиденко //Вісник НУБІП. – 2015 – №3. – С.80–86.
13. Дем'яненко М. Я. Фінансовий словник–довідник / М. Я. Дем'яненко, Ю. Я. Лузан, П. Т. Каблук. – К.: ІАЕУААН, 2003. – 507 с.
14. Дорошенко А. П. Оцінка ліквідності та платоспроможності в контексті діагностики загального фінансового стану підприємства / Дорошенко А. П. //Ефективна економіка. – 2013. – №. 2.
15. Єлецьких С.Я. Удосконалення процесу управління фінансовостійким розвитком промислового підприємства / С.Я. Єлецьких. //Економіка промисловості. – 2012. – № 3–4 (59–60). – С. 74–80.
16. Загородна О. Діагностика фінансового стану і стійкості функціонування підприємства / О. Загородна, В. Серединська // Економічний аналіз. –2010. –№7.–с.262–265.
17. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. 3–тє вид. випр. та допов. / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко– К.: Знання, 2004. – 294 с.
18. Знахуренко П.А. Комплексна оцінка фінансового стану підприємств / П.А. Знахуренко, О.П. Хотомлянський // Фінанси України. – 2007. – №1. – С.111 – 113.
19. Іванюта С.М. Антикризове управління: навч. посіб. / С.М. Іванюта – К.: ПУЛ. – 2007. – 288 с.
20. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз. / К.В. Ізмайлова – 2–ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2004. – 152с.

21. Ільченко О.С., Низьков О.П., Хаустов В.В. Математична модель фінансового стану на основі системи балансових рівнянь / О.С. Ільченко, О.П. Низьков, В.В. Хаустов // Економіст. – 2006. – № 1. – С. 38–41.
22. Карпенко Г. В. Шляхи удосконалення фінансового стану підприємства / Г. В. Карпенко // Економіка держави. – К., 2011. – №1. – С.61–62.
23. Ковальов В. В. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / В. В. Ковальов. – Мінськ: Издательский дом БИНФА, 2011. – 141 с.
24. Ковальчук Н. О. Антикризовий фінансовий менеджмент як основа управління фінансами вітчизняних підприємств/ Ковальчук Н. О., Павлюк А. О. //Економіка та суспільства. – 2016. – С. 203.
25. Комаріст О. І. Оцінка ділової активності підприємств у ринкових умовах / О. І. Комаріст // Науковий вісник ПУСКУ. – 2011. – № 1. – С. 76–79.
26. Коробов М.Я. Фінансово–економічний аналіз діяльності підприємств / .Я. Коробов // Навч. посіб. – К.: Знання, КОО, 2006. – 378 с.
27. Лаптева В.В. Розвиток стратегічних підходів до управління підприємством у нестабільних умовах: [колективна монографія] / Під ред. В.І. Захарченко. – Донецьк: Ноулідж; ОНУ імені І.І. Мечникова, 2014. – 188 с
28. Лахтіонова Л. А. Аналіз фінансової стійкості суб'єктів підприємницької діяльності: Монографія / Л. А. Лахтіонова. – К.: КНЕУ, 2011. – 880 с.
29. Лігоненко Л.О. Управління дебіторською заборгованістю: навч.посіб. / Л.О. Лігоненко, Н. М. Новікова. – К.: Київ. нац. торг.–екон. ун-т, 2015. – 274 с.
30. Маркарьян Э. А. Финансовый анализ: учеб. пос. / Э. А. Маркарьян, Г. П. Герасименко, С. Э. Маркарьян. – [4-е изд., испр.]. – М.: ИД ФБК–ПРЕСС, 2003. – 217 с.
31. Маліновська О. Я. Платоспроможність підприємств України в сучасних умовах / О. Я. Маліновська // Вісник Львівської державної фінансової академії. Науковий журнал. – 2012. – № 22. – С. 137–141.

32. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч. посібник./Мец В.О. – Київ: КНЕУ, 2013. – 132 с.
33. Москаленко Л. А. Методи антикризового управління підприємством / Москаленко Л. А., Хринюк О. С. –Актуальні проблеми економіки і управління. – 2011. – Т. 5.
34. Нусінов В. Я. Методичні аспекти діагностики кризового стану на підприємствах ./Нусінов В. Я., Буркова Л. А. //Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2016. – №. 2 (56) Ч. 2.
35. Обущак Т. А. Сутність фінансового стану підприємства / Т. А. Обущак // Актуальні проблеми економіки. – К., 2009. – №9. – С. 92–100.
36. Осмоловский В.В. Теория анализа хозяйственной деятельности / В.В. Осмоловский. – Минск: Новое знание, 2006. – 188 с.
37. Павловська О.В. Удосконалення методів аналізу фінансового стану / О.В. Павловська // Фінанси України. – 2001. – № 11. –с. 54.
38. Петровська І.О., Клиновий Д.В. Фінанси (З елементом статистики фінансів). / І.О. Петровська, Д.В. Клиновий – К.: ЦУЛ, 2002. – 300с.
39. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: підручник/ Поддєрьогін А.М. – К. :КНЕУ, 2012. – 571 с.
40. Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації [Електронний ресурс] / Наказ Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121 (чинна редакція від 19.02.2013) – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>.
41. Рубан Л.О., Овчаренко Ю.С. Побудова системи діагностики фінансового стану промислового підприємства / Л.О. Рубан, Ю.С. Овчаренко // Молодий вчений. – 2017. – №5(45). – с. 709–714.

42. Руда Р.В. Оцінка фінансового стану підприємства: сутність та необхідність / Р.В. Руда // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2010. – №1(9)с. 61–65.

43. Рудницька О.М. Застосування методів фінансового менеджменту як інструменту ефективного управління підприємством /О.М. Рудницька, С.М. Пігаль //Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – № 10. – С.215–221.

44. Рязяєва Т.Г. Зарубіжні методики визначення ймовірності банкрутства підприємства /Т.Г. Рязяєва, І.В. Стасюк // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. –№3.Т.1.– с. 177–181.

45. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия : учеб. пособие / Савицкая Г. В. // 7-е изд., испр. – Минск. : Новое издание, 2002. – 704 с..

46. Скриньковський Р. М. Фінансовий стан підприємств: сутність, прийоми та методи проведення аналізу/ Скриньковський Р. М., Семчук Ж. В. //У номері. – 2014. – С. 201.

47. Слободян Н.Г. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах: методологія і практика/ Слободян Н.Г. //Економічний аналіз. – 2015. – Т. 18. – №. 2. – С. 239-245.

48. Терещенко О. О., Павловський С. В. Удосконалення фінансового механізму антикризового управління підприємством //Фінанси України. – 2016. – №. 6. – С. 108-123.

49. Титаренко О. С. Сутнісна характеристика фінансового стану підприємства / О. С. Титаренко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2012. – № 3 (54). – С. 177–181.

50. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз: підручник / Ю. С. Цал-Цалко, Ю. Ю. Мороз, Л. А. Суліменко. – Житомир.:ПП «Рута», 2012 – 609 с.

51. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств. / О.С. Філімоненков. // К.: Ельга, Ніка-Центр, 2002. – 360с.

52. Чуприна Л. В. Матричне моделювання як інструмент стратегічного аналізу в системі стратегічного управлінського обліку / Л. В.

Чуприна, Л. О. Рубан // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – № 1(187). – С. 409-417.

53. Шевчук С. Визнання та оцінка зобов'язань у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності // Бухгалтерський облік та аудит. – 2012. – № 6. – С. 18–23.

54. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз: [навч. посібник] / О. О. Шеремет. – К.: Кондор, 2015. – 458 с.

55. Яцишин Н. Методика аналізу фінансового стану підприємства / Н. Яцишин // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету „Економічна думка”, 2013. – Вип. 10. – Ч. 4. – С. 439–445.

ДОДАТКИ

Додаток А

Підходи учених до визначення економічної сутності
поняття «фінансовий стан»

Автор	Визначення
Бланк І.О. [8]	Фінансова позиція є станом обсягу та структури активів, капіталу, а також основних фінансових результатів діяльності підприємства на певну дату. Фінансова позиція є предметом аналізу та оцінки з метою виявлення реального фінансового стану підприємства. Фінансовий стан – це рівень збалансованості окремих структурних елементів активів та капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання
Дем'яненко М. [13]	це комплексне поняття, що відображає якісну сторону його виробничої та фінансової діяльності та є результатом реалізації усіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства
Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. [17]	це стан економічного суб'єкта, що характеризується наявністю в нього фінансових ресурсів, забезпеченістю коштами, необхідними для господарської діяльності, підтримання нормального режиму праці та життя, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами
Коробов М. Я. [26]	Фінансовий стан підприємства – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності. Фінансовий стан підприємства можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями. Це характеристика діяльності підприємства, в якій, як у дзеркалі, у вартісній формі відображені загальні результати роботи підприємства, в тому числі й роботи з управління
Маркар'ян Е.А., Герасименко Г.П., Маркар'ян С.Е. [30]	сукупність показників, які відображають його спроможність погасити свої боргові зобов'язання
Осмоловський В. [36]	це комплексне поняття, яке характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормальної виробничої діяльності комерційних та

	інших суб'єктів господарювання, доцільністю й ефективністю їх розміщення і використання, фінансовими взаємовідносинами із суб'єктами господарювання, платоспроможністю та фінансовою стійкістю
Поддєрьогін А. [39]	комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів
Савицька Г.В. [45]	це економічна категорія, яка відображає стан капіталу в процесі його кругообігу та спроможність суб'єкта до саморозвитку на фіксований момент часу
Титаренко О. [49]	являє собою якісну характеристику діяльності підприємства, об'єкт фінансового управління та результат фінансово-господарської діяльності, відображає стан забезпеченості фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільність їх розміщення та ефективність використання й вимірюється сукупністю показників, що характеризують загальні результати діяльності підприємства на даний час, і визначає його перспективи у майбутньому

Методи оцінки фінансового стану підприємства [19]

Метод	Характеристика	Переваги та недоліки
1. Коефіцієнтний	<p>Коефіцієнтний метод передбачає розрахунок системи коефіцієнтів, що висвітлюють різні боки господарювання підприємства (платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність, рентабельність) і враховують вплив як внутрішнього, так і зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства.</p> <p>Для оцінки фінансового стану та ймовірності банкрутства у вітчизняній практиці використовується система коефіцієнтів: коефіцієнт поточної ліквідності (покриття); коефіцієнт забезпеченості власними коштами; коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності.</p>	<p>Основними недоліками даного методу є: досить складний процес формування результатів оцінки; відсутність нормативних значень більшості коефіцієнтів, що використовуються в процесі аналізу; ситуація, коли зміни величин коефіцієнтів у динаміці можуть бути інтерпретовані належним чином, оскільки значення для розрахунку постійно змінюються у часі.</p>
2. Комплексний	<p>Комплексний метод передбачає аналіз показників діяльності підприємства у динаміці за двома напрямками: аналіз показників доброго фінансового стану та показників незадовільного фінансового стану. Цей метод дає змогу виявити проблемні напрями в діяльності підприємства та досліджувати причини, що їх зумовили, однак на його основі дуже важко зробити обґрунтовані висновки про фінансовий стан підприємства в цілому</p>	<p>Комплексний метод дає змогу виявити ті напрями в діяльності підприємства, в яких виникають проблеми та їх збудники. Це є перевагою даного методу. Однак існують і недоліки. Як і попередній метод він є трудомістким та немає нормативних значень більшості коефіцієнтів</p>
3. Інтегральний	<p>Інтегральний метод аналізу фінансового стану підприємства слід використовувати тим підприємствам, які хочуть визначити свій фінансовий стан певним (одним, сукупним) інтегральним показником. За допомогою даного методу розраховується інтеграл. Показник на базі узагальнюючих показників за рівнем платоспроможності, фінансової незалежності та якості активів підприємства</p>	<p>Перевагами даного методу є те, що сукупний показник можна в будь-який момент доповнити будь-якою кількістю аналітичних напрямків та коефіцієнтів, що дає змогу тримати «руку на пульсі»</p>
4. Балансові	Ця група методик заснована на	Для виявлення диспропорцій

Метод	Характеристика	Переваги та недоліки
<p>методи (балансовий метод оцінки фінансового стану та загрози банкрутства або «модель В.В. Ковальова»)</p>	<p>якісній оцінці ймовірності банкрутства підприємств. Відповідно до моделі Ковальова залежно від того які джерела фінансують запаси та авансові витрати існує 4 типи фінансової стійкості. Для визначення фінансової стійкості розраховуються 3 показники: ЧОК (чистий оборотний капітал); ЗВ (запаси та витрати) та НДФ (нормальні джерела фінансування). Якщо ЧОК > ЗВ - це абсолютна фінансова стійкість, якщо ЧОК < ЗВ < НДФ - це нормальна фінансова стійкість, якщо ЗВ > НДФ але при цьому не виникає прострочена заборгованість - це нестійке фінансове становище, та якщо ЗВ > НДФ і виникає прострочена заборгованість фінансовий стан підприємства вважається критичним.</p>	<p>використовуються балансові моделі, в яких фактичні ресурси зіставляються не з їх фактичним споживанням, а з потребою в них.</p> <p>З огляду на це балансові моделі не містять механізму порівняння окремих варіантів економічних рішень і не передбачають взаємозамінюваності різних ресурсів, що унеможливується вибір оптимального варіанту розвитку економічної системи. Саме в цьому полягає обмеженість балансових моделей.</p>
<p>5. Дискримінантний аналіз</p>	<p>Дискримінантний аналіз застосовується дуже часто на практиці, Найбільш відомими методами, заснованими на дискримінантній функції є: моделі ймовірності банкрутства на основі Z- критерію Е.Альтмана; модель оцінки фінансового стану Р. Ліса; метод рейтингового числа; R- модель прогнозу ринку банкрутства; прогнозна модель Дж. Таффлера; модель Фулмера; модель Г.Спрінгейта; модель О. Терещенка</p>	<p>Недоліком є те, що більшість моделей є занадто простими. Не враховують багато показників. Більш ефективним є використання для діагностики імовірності банкрутства підприємства багатофакторних моделей, зокрема - п'яти факторної Z- моделі Альтмана</p>
<p>6. Кластерний аналіз</p>	<p>Застосування кластерного аналізу при прогнозуванні ймовірності банкрутства на визначенні кластерів, що характеризують фінансову стабільність підприємства й схильність його до банкрутства. Кластерний аналіз дозволяє здійснити класифікацію об'єктів, у цьому випадку підприємств, для яких оцінюється фінансовий стан, на основі подання результатів, виражених фінансовими коефіцієнтами - крапками відповідного геометричного простору. 3</p>	<p>Позитивним моментом є те, що в аналіз можуть бути включені дані за відповідними показниками і за ряд років, що дозволяє оцінити схильність підприємства до банкрутства з урахуванням фактору часу</p>

Метод	Характеристика	Переваги та недоліки
	наступним виділенням груп як «згустків» цих крапок (кластерів, таксонів). При прогнозування ймовірності банкрутства по кожному з підприємств виділяється деяка кількість показників, що характеризують його фінансове становище	
7. Дерева класифікації	Даний метод одержав широке поширення в закордонній практиці. Основними перевагами методу під час прогнозування ймовірності банкрутства підприємства є високий ступінь наочності (графічне подання), легкість інтерпретації отриманих результатів ієрархічність обчислень у процесі класифікації (питання задаються послідовно і остаточне рішення залежить від відповіді на всі попередні питання)	Методи даної групи дозволяють з'ясувати, при якому поєднанні незалежних змінних залежна змінна найчастіше приймає одне значення, а при якому - інше.
8. Імітаційне моделювання	Дана група методів заснована на розрахунку ймовірності банкрутства підприємства шляхом аналізу результатів, що дозволяє оцінити схильність підприємства до банкрутства в майбутньому. Так, менш фінансово стійкі підприємства мають більшу ймовірність збанкрутувати в найближчий період, чим більш стійкі.	Метод розрахунку ймовірності банкрутства на основі імітаційного моделювання можуть бути застосовані в умовах вітчизняної економіки.
9. Штучні інтелектуальні системи: діагностичні експертні системи системи нейромережових обчислень	Методи (штучні інтелектуальні системи)засновані на використанні експертних систем і спрямовані на прогнозування ймовірності банкрутства підприємства, умовно можна підрозділити на дві групи: 1) діагностичні експертні системи; 2) системи нейромережових обчислень. Діагностичні експертні системи призначені для виявлення причин, що викликали незадовільний стан підприємства. Вони дозволяють моделювати механізм мислення людини щодо вирішення завдань у відповідній предметній області. Нейронні мережі відкрили нові можливості в області розпізнавання образів, потім	Експертні системи діагностичного характеру в економіці стали поширюватися порівняно недавно і ще не знайшли широкого застосування, що не дозволяє говорити про достатній ступінь точності інтерпретації отриманих результатів, тому що вони базуються насамперед на знаннях і досвіді експертів

Метод	Характеристика	Переваги та недоліки
	до цього додалися статистичні і засновані на методах штучного інтелекту засоби підтримки прийняття рішень і вирішення завдань у сфері фінансів, у тому числі діагностики банкрутства підприємства.	
10. Матричні та рейтингові моделі оцінки фінансового стану: методика У.Бівера методика Ж.Депальяна матриця Ж.Франшо та І.Романе	Наступні методи оцінки фінансового стану підприємства: система показників У. Бівера; метод Ж. Депальяна; методика діагностики банкрутства підприємства І. Бланка; методика, заснована на розрахунку коефіцієнта фінансування важно ліквідних активів; модель фінансової рівноваги підприємства Ж. Франшо та І. Романе.	Надає змогу здійснювати порівняльну рейтингову оцінку за певними показниками. З іншого боку може використовуватись при складанні матричних балансів, балансів грошових надходжень і витрат. Перевагою є можливість ранжування ряду підприємств за обраною ознакою та у максимально стислому вигляді відображає дійсне становище.

Класифікація видів фінансового аналізу

Ознака	Вид	Зміст
За організацією, яка проводить аналіз	Внутрішній аналіз	Проводиться фінансовими менеджерами підприємства і його власниками з використанням всієї сукупності наявних інформаційних показників (результати такого аналізу можуть бути комерційною таємницею).
	Зовнішній аналіз	Здійснюється працівниками податкових органів, аудиторських фірм, комерційних банків, страхових компаній з метою вивчення правильності відображення результатів фінансової діяльності підприємства, його кредитоспроможності тощо.
За обсягом (повнотою охоплення) предмету аналітичного дослідження	Повний аналіз	Комплексне вивчення всіх аспектів фінансової діяльності і всіх характеристик фінансового стану підприємства.
	Тематичний аналіз	Вивчення окремих аспектів фінансової діяльності або окремих характеристик фінансового стану підприємства (предметом тематичного фінансового аналізу може бути фінансова стійкість, рівень поточної платоспроможності, ефективність використання окремих активів підприємства або їх сукупності загалом, оптимальність структури джерел формування фінансових ресурсів тощо).
За об'єктом фінансового аналізу	Загальний аналіз	Охоплює фінансову діяльність підприємства загалом без виділення його окремих структурних одиниць і підрозділів.
	Частковий аналіз	Досліджується фінансова діяльність окремих господарських підрозділів підприємства. Базується, як правило, на результатах управлінського обліку.
За часом здійснення аналізу	Попередній аналіз	Підготовчий етап фінансового аналізу, який пов'язаний з вивченням умов проведення фінансової діяльності загалом або проведення окремих фінансових операцій.
	Поточний аналіз	Проводиться з метою контролю в процесі реалізації окремих фінансових планів або здійснення окремих фінансових операцій для оперативного впливу на хід фінансової діяльності (як правило, він обмежується коротким періодом часу).

	Завершальний аналіз	Здійснюється підприємством за звітний період (місяць, квартал, рік). Він дозволяє глибше і повніше проаналізувати фінансовий стан і результати фінансової діяльності підприємства порівняно з попереднім і поточним аналізами, оскільки базується на закінчених звітних матеріалах статистичної і бухгалтерської звітності.
За періодичністю здійснення	Одноразовий аналіз	Виконується одноразово на вимогу певної організації (посадової особи) при виникненні (очікуванні) особливих (критичних) умов діяльності підприємства.
	Періодичний аналіз	Виконується із встановленою періодичністю незалежно від зовнішніх чи внутрішніх умов діяльності підприємства.

Додаток Д

Додаток 1

до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку
1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»

	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
		2018	01	01
Підприємство <u>ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «АГРОФІРМА «БЕРЕЗАНКА»</u>	за ЄДРПОУ	38713642		
Територія <u>Київська</u>	за КОАТУУ	3224010100		
Організаційно-правова форма господарювання <u>Товариство з обмеженою відповідальністю</u>	за КОПФГ	240		
Вид економічної діяльності <u>Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур</u>	за КВЕД	01.11		
Середня кількість працівників <u>6</u>				
Адреса, телефон <u>Ювілейна, б. 19, оф. 2, м. Сквиря, Сквирський район, Київська область, 09000, Україна, 0675091047</u>				
Одиниця виміру: <u>тис. грн. з одним десятковим знаком</u>				
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці): за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності		V		

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2017 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	1527,0	3540,5
первісна вартість	1011	1721,2	6432,1
знос	1012	(194,2)	(2891,6)
Довгострокові біологічні активи:	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	1527,0	3540,5
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1701,7	60,9
у тому числі готова продукція	1103	1701,7	
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	123,4	11,2
Витрати майбутніх періодів	1170		2284,6
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	1825,1	2453,5
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	3352,1	5994,0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1,0	1,0
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	381,2	(300,2)
Неоплачений капітал	1425		

Усього за розділом I	1495	382,2	(299,2)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
за товари, роботи, послуги	1615		1012,3
за розрахунками з бюджетом	1620		333,1
за у тому числі з податку на прибуток	1621		
за розрахунками зі страхування	1625		
за розрахунками з оплати праці	1630		8,3
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	2969,9	4939,5
Усього за розділом III	1695	2969,9	6293,2
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	3352,1	5994,0

**2. Звіт про фінансові результати
За 2017 рік**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4639,0	6953,0
Інші операційні доходи	2120		
Інші доходи	2240		
Разом доходи(2000+2120+2240)	2280	4639,0	6953,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4522,3)	(4659,5)
Інші операційні витрати	2180	(798,1)	(2065,1)
Інші витрати	2270		
Разом витрати (2050+2180+2270)	2285	(5320,4)	(6724,6)
Фінансовий результат до оподаткування	2290	(681,4)	228,4
Податок на прибуток	2300		
Чистий фінансовий результат	2350	(681,4)	228,4

Керівник _____

Іванов Володимир Борисович

Додаток 1
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку
I «Загальні вимоги до фінансової звітності»

	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
		2017	01	01
Підприємство <u>ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «АГРОФІРМА «БЕРЕЗАНКА»</u>	за ЄДРПОУ	38713642		
Територія <u>Київська</u>	за КОАТУУ	3224010100		
Організаційно-правова форма господарювання <u>Товариство з обмеженою відповідальністю</u>	за КОПФГ	240		
Вид економічної діяльності <u>Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур</u>	за КВЕД	01.11		
Середня кількість працівників <u>6</u>				
Адреса, телефон <u>Ювілейна, б. 19, оф. 2, м. Сквиря, Сквирський район, Київська область, 09000, Україна, 0675091047</u>				
Одиниця виміру: <u>тис. грн. з одним десятковим знаком</u>				
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):				
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку				
за міжнародними стандартами фінансової звітності				
		V		

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2016 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	616,3	1527,0
первісна вартість	1011	713,4	1721,2
знос	1012	(97,1)	(194,2)
Довгострокові біологічні активи:	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	616,3	1527,0
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	684,5	1701,7
у тому числі готова продукція	1103	684,5	1701,7
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	35,0	
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130	24,3	
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	24,7	123,4
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	643,4	
Усього за розділом II	1195	1411,9	1825,1
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	2028,2	3352,1

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1,0	1,0
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	152,8	381,2
Неоплачений капітал	1425		
Усього за розділом I	1495	153,8	382,2
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
	1595		

III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	58,0	
за товари, роботи, послуги	1615		
за розрахунками з бюджетом	1620	9,4	
за у тому числі з податку на прибуток	1621		
за розрахунками зі страхування	1625		
за розрахунками з оплати праці	1630	6,0	
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	1801,0	2969,9
Усього за розділом III	1695	1874,4	2969,9
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	2028,2	„52,1

**2. Звіт про фінансові результати
За 2016 рік**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	6953,0	1526,9
Інші операційні доходи	2120		
Інші доходи	2240		
Разом доходи(2000+2120+2240)	2280	6953,0	1526,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4659,5)	(1339,7)
Інші операційні витрати	2180	(2065,1)	(3,9)
Інші витрати	2270		
Разом витрати (2050+2180+2270)	2285	(6724,6)	(1343,6)
Фінансовий результат до оподаткування	2290	228,4	183,3
Податок на прибуток	2300		
Чистий фінансовий результат	2350	228,4	183,3

Керівник _____

Іванов Володимир Борисович

Додаток 1
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку
1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»

		КОДИ		
		2016	01	01
Дата (рік, місяць, число)				
Підприємство <u>ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «АГРОФІРМА «БЕРЕЗАНКА»</u> за ЄДРПОУ		38713642		
Територія <u>Київська</u> за КОАТУУ		3224010100		
Організаційно-правова форма господарювання <u>Товариство з обмеженою відповідальністю</u> за КОПФГ		240		
Вид економічної діяльності <u>Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур</u> за КВЕД		01.11		
Середня кількість працівників <u>6</u>				
Адреса, телефон <u>Ювілейна, б. 19, оф. 2, м. Сквиря, Сквирський район, Київська область, 09000, Україна, 0675091047</u>				
Одиниця виміру: <u>тис. грн. з одним десятковим знаком</u>				
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):				
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку		V		
за міжнародними стандартами фінансової звітності				

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2015 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	121,6	616,3
первісна вартість	1011	121,6	713,4
знос	1012		(97,1)
Довгострокові біологічні активи:	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	121,6	616,3
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	690,1	684,5
у тому числі готова продукція	1103	690,1	684,5
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	58,4	35,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130		
з бюджетом	1135	48,3	24,3
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	185,4	
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	3,9	24,7
Витрати майбутніх періодів	1170	285,9	643,4
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	1272,0	1411,9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	1393,6	2028,2

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		1,0
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(30,5)	152,8
Неоплачений капітал	1425		

Усього за розділом I	1495	(30,5)	153,8
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610		58,0
за товари, роботи, послуги	1615		
за розрахунками з бюджетом	1620	0,1	9,4
за у тому числі з податку на прибуток	1621		
за розрахунками зі страхування	1625	5,8	
за розрахунками з оплати праці	1630	3,8	6,0
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	1414,4	1801,0
Усього за розділом III	1695	1424,1	1874,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	1393,6	2028,2

**2. Звіт про фінансові результати
За 2015 рік**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1526,9	51,9
Інші операційні доходи	2120		
Інші доходи	2240		
Разом доходи(2000+2120+2240)	2280	1526,9	51,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1339,7)	(82,4)
Інші операційні витрати	2180	(3,9)	
Інші витрати	2270		
Разом витрати (2050+2180+2270)	2285	(1343,6)	(82,4)
Фінансовий результат до оподаткування	2290	183,3	(30,5)
Податок на прибуток	2300		
Чистий фінансовий результат	2350	183,3	(30,5)

Керівник _____

Іванов Володимир Борисович